

AANHANGSEL 55

DIREKTORAAT VAN VEILIGHEIDSWETGEWING
DIRECTORATE OF SECURITY LEGISLATION

LÉER NR. 2/3/2/7323
FILE NO.

2/3/2/7323

LÉER NR.
FILE NO.

HOOFREEKS
MAIN SERIES *Binnelandse Veiligheid*

ONDERWERP
SUBJECT *Kontroleering van Personen*

LÉER
FILE *Clas de Jonge*

LÉER GEOPEN OP
FILE OPENED ON

LÉER GESLUIT OP
FILE CLOSED ON

BESKIKKINGSVOORSKRIFTE
DISPOSAL DIRECTIONS

AANHANGSEL

SUBLÉER OF GEVAL
SUBFILE OR CASE

LÉER NR. 2/3/2/7323 II

DJ
Tee milighting

Weekly Mail 28/2/86

De Jonge: No trial in absentia

Weekly Mail 28/2/86
By PAT SIDLEY

DUTCH embassy "fugitive" Klaas de Jonge is expected to be charged today with terrorism under the Internal Security Act.

But according to a representative of the office of Klaus von Lieres, the Witwatersrand Division Attorney General, De Jonge cannot be tried in South Africa in absentia. For his trial to go ahead, he will have to face his charges and plead.

His attorney, Kathleen Satchwell, would not comment on whether De Jonge would stand trial when the case reaches the Supreme Court.

"All I can say is that at the moment Klaas de Jonge has not made himself available to stand trial, and the Dutch government has said it will not hand him over," Satchwell said.

Other sources have said De Jonge would make himself available for trial if the charges and sentence were acceptable.

The charge De Jonge faces carries the death penalty.

De Jonge will be charged jointly with his former wife, Belgian detainee Helene Passtoors, who is expected to appear in the Johannesburg Magistrate's Court tomorrow on charges of treason and terrorism.

The attorney general's representative said there were various alternative courses of action open to the state if De Jonge failed to present himself. The attorney general could ask for a warrant of arrest to be issued; he could ask for a separation of the trials and then try De Jonge at a later stage; or he could withdraw the charges.

But he would not "speculate" on possible action if De Jonge failed to present himself at the magistrate's court for the first appearance before the case is remanded to April for trial.

For De Jonge, the charges mark another period of delicate negotiation about his fate. An anthropologist-sociologist-demographer, he was arrested near Bophuthatswana within a few days of Passtoors's arrest in June last year.

Passtoors has spent the better part of the past eight months in solitary confinement, with no charges being brought against her. She had no access to a lawyer, books or food parcels while detained in terms of Section 29 of the Internal Security Act.

A post-graduate student of linguistics at the University of the Witwatersrand and the mother of four children, she was arrested in June last year.

For at least a month during her detention, she suffered severe depression. Early in January she was admitted to hospital for treatment. She was returned to prison on February 7.

Passtoors has been charged with treason, alternatively with terrorism in terms of Section 54(1) of the Internal Security Act. She is also charged separately with terrorism. Legal sources say for Passtoors to be found guilty of treason, she would have to "owe allegiance" to South Africa and be resident here.

According to Professor John Dugard of the Centre for Applied

Legal Studies at the University of the Witwatersrand, the move to charge the two jointly points to political pressure to embarrass the Dutch government into handing De Jonge over.

The trial, says Dugard, will be used to "gain political mileage" out of the situation.

It would be conducted in what South Africa would boast was an open court, in a good judicial system with the press present, and would be intended to show that "here are these terrorists, here is proof of their action, they're receiving a fair trial and you won't hand him over".

Propaganda and political mileage have been a feature of the situation since the diplomatic wrangle that followed De Jonge's flight into the Dutch embassy. He was dragged out of the embassy by his police handlers who violated the embassy's diplomatic immunity, and then handed back to the Dutch embassy after strong representations were made to the South African government.

The situation has been further complicated by the fact that Passtoors, who was eligible for both Dutch and Belgian nationality, elected to be represented by the Belgians while in detention. De Jonge was represented by the Dutch, and this meant three governments were involved in the affair.

● The support group for Passtoors and De Jonge in Holland, which organises publicity and assistance for the pair, hopes to be able to send an observer to the trial.

Seven months on . . .

THE BRAVADO has long since gone from South Africa's political point-scoring at the expense of the Dutch Government over the besieged terrorism suspect Klaas de Jonge. Seven months ago, the humiliation of apologising for the police mistake in recapturing Mr de Jonge inside the Dutch embassy was ostentatiously obscured by the demand that Mr de Jonge — on being handed over — should immediately be handed back to stand trial on criminal (not political) charges under the Arms and Ammunition Act.

If South Africa had some tactical advantage in legalistic terms, its demands cut no ice with Holland politically. Months of negotiation have

produced no face-saving formula acceptable to both sides. Pretoria's latest move is to lodge a charge of terrorism against Mr de Jonge (even though he is out of reach of prosecution). Its evident intention is to put some additional pressure on the Dutch: to underline that they are sheltering a man facing a very serious charge, even if some might still prefer to call it a political charge.

This does not make it any easier to get Mr de Jonge back, but it does put the confrontation into proper focus. If the Dutch still refuse to let him stand trial in open court, some moral advantage must swing to South Africa.

Forgotten veterans

HAD THEY been allowed to bear arms, South Africa's

Allowances for black veterans still reflect that same bias, a black veterans' organisation

That is why South African Bishop Desmond Tutu's recent American tour was such a disappointment.

True, some useful publicity was generated, a commodity in short supply since the South African Government imposed strict limits on the Western media. Even an off-fold story deserves retelling when it's as crucial as apartheid.

But few Americans oppose sanctions against South Africa because they are uninformed about, or numb to, apartheid. In fact, few Americans oppose sanctions; even President Reagan, Representative Jack Kemp and columnist William Safire approve of some, limited measures. The stakes in the debate have changed.

The issue in South Africa is not whether the forces opposed to apartheid will eventually triumph. They will, as Bishop Tutu confidently asserts. The question is, which forces — a broad, democratic opposition or a small clique of undemocratic Marxists, willing to ape apartheid's ruthlessness?

The undemocratic forces within the resistance pose a clear threat. Several leaders of the African National Congress are avowed Marxists who may well prefer class war to balloting.

Their numbers are small, but then so are those of many Marxist groups that have nevertheless managed to seize control of what were once dem-

the small soci ty

WHY IS IT ALWAYS

Test writing

AB

oc
gr
ar
St
cl
su
m
to
B
ex
th
Su
ni
th
th
bl
nu
N
tl
a
li
tl
P
d
o
f
S
h
r

IN THE SUPREME COURT OF SOUTH AFRICA

(Witwatersrand Local Division)

K P C O von Lieres und Wilkau, Attorney-General of the Witwatersrand Local Division who as such prosecutes for and on behalf of the State, presents and informs the Court that:

- 1 HÈLÈNE THÈRÈSE JUDITH MARIE PASSTOORS
a 44 year old Dutch citizen
and
- 2 KLAAS DE JONGE a 49 year old Dutch
citizen

(hereinafter referred to as accused one and two respectively)
are guilty of the crimes of :

- 1 TREASON (against accused one only)

alternatively:

TERRORISM in contravention of section 54(1)
read with sections 1(vi), (xi), (xxii) and
(xxiii), 54(7), 67, 68, 69 and 73 or the
Internal Security Act, No. 74 of 1982.

- 2 TERRORISM in contravention of section 54(1)
read with sections 1(vi), (xi), (xxii) and
/(xxiii),....

(xxiii), 54(7), 67, 68, 69 and 73 of
the Internal Security Act, No. 74 of 1982.

alternatively

PARTICIPATION IN TERRORISTIC ACTIVITIES in con-
travention of section 2(1)(a) read with sections
1, 2(2), 2(3) and 8 of the Terrorism Act, No.
83 of 1967

GENERAL PREAMBLE TO ALL COUNTS

WHEREAS the African National Congress, hereinafter referred to
as the ANC, aims and endeavours to overthrow the Government
of the Republic of South Africa, hereinafter referred to as
the Government, by means of violence or means which envisage
violence, and

WHEREAS the ANC was declared an unlawful organisation in terms
of proclamation 119 dated 8 April 1960 as amended by section
22 of Act 93 of 1963, and is deemed to be an unlawful organi-
sation by virtue of the provisions of section 73(2) read with
sections 1(xxii) and 4 of the Internal Security Act, No. 74
of 1982, and/or

/WHEREAS....

WHEREAS the accused were at all relevant times members and/or supporters of the ANC and associated themselves with the aims and objectives of the organisation

NOW THEREFORE

COUNT 1 - against accused one only.

WHEREAS the Republic of South Africa is and at all relevant times was a sovereign State

and/or

WHEREAS accused one took up residence in Johannesburg during February 1985 and remained so resident until her arrest on 28 June 1985,

and/or

WHEREAS the accused during the period February 1985 to 28 June 1985 was a resident of the Republic of South Africa and therefore owed allegiance to the State

and/or

WHEREAS during or about the period February 1985 to 28 June 1985

/and....

and in the Republic of South Africa, or elsewhere the accused unlawfully and with hostile intent against the State to overthrow and/or coerce and/or endanger the Government of the Republic of South Africa :

- (a) Conspired with the ANC and/or its members and/or supporters and/or with Klaas de Jonge, and/or diverse other persons unknown to the prosecution, to further the aims and objectives of the ANC and/or her hostile and treasonable intent to commit one or more of the acts set out in paragraphs 2, 6, to 20 and 22 of Schedule A

and/or

- (b) Committed and/or attempted to commit one or more of the aforementioned acts in furtherance of the aims and objectives of the ANC and/or her own hostile and treasonable intent

and/or

- (c) whilst at all relevant times being aware of the aforementioned treasonable activity, the accused failed to report it to the South African Police

/and/or....

and/or any

other law enforcement agency within the Republic.

NOW THEREFORE the accused is guilty of the crime of HIGH
TREASON.

ALTERNATIVELY TO COUNT 1

TERRORISM in contravention of section 54(1) of the Internal Security Act, No. 74 of 1982.

IN THAT

during the period February 1985 to 28 June 1985 and in the Republic and/or elsewhere the accused with intent to:

- (a) ~~overthrow or endanger the~~ State authority in the Republic,
- and/or
- (b) achieve, bring about or promote any constitutional, political, social, industrial or economic aim or change in the Republic
- and/or
- (c) induce the Government of the Republic to do or to abstain from doing any act or to adopt or to /abandon....

abandon a particular standpoint

unlawfully :

- (i) conspired with the ANC and/or its members and/or supporters and/or with Klaas de Jonge and/or diverse other persons unknown to the prosecution to :

1) commit, and/or

2) bring about and/or

3) perform and/or

4) aid in the commission, bringing about or performance of

one or more acts which were aimed at causing, bringing about, promoting or contributing towards acts or threats of violence set out in paragraphs 2, 6 to 20 and 22 of Schedule A

and/or

- (ii) performed one or more acts which were aimed at causing, bringing about, promoting or contributing
/towards....

towards acts or threats of violence as set out
in paragraph (i) above

and/or

(iii) consented to or took steps to perform one or
more of the acts set out in paragraph (ii) supra

NOW THEREFORE the accused is guilty of the crime of TERRORISM.

COUNT 2 - TERRORISM IN CONTRAVENTION OF SECTION 54(1) OF THE
SECURITY ACT, ACT NO. 74 OF 1982 - (against both
accused)

IN THAT

during the period 1981 until February 1985 in the case of
accused one and

during the period 1981 until 23 June 1985 in the case of
accused two

and in the Republic ~~or elsewhere, the~~ accused with the intent
to

(a) overthrow or endanger the State authority in
the Republic,

and/or

(b) achieve, bring about or promote any constitu-
tional, political, social, industrial or economic
aim or change in the Republic,

and/or

/(c)....

(c) induce the Government to do or to abstain from doing any act or to adopt or to abandon a particular standpoint,

and/or

unlawfully

(i) conspired jointly and/or severally with the ANC and/or its members and/or supporters and thus with one another and/or the one with the other to

1) commit, and/or

2) bring about, and/or

3) perform, and/or

4) aid in the commission, bringing about or performance of

one or more acts which were aimed at causing, bringing about, promoting or contributing towards acts or threats of violence set out in paragraphs 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 19, 20 and

/22...

22 of Schedule A in respect of accused one
and/or paragraphs 1,2, 3, 4, 5 - 12 of Schedule B
in respect of accused two

and/or

- (ii) performed one or more acts which were aimed at causing, bringing about, promoting or contributing towards acts or threats of violence as set out in paragraph (i) supra.

and/or

- (iii) consented to or took steps to perform one or more of the acts set out in paragraph (ii) supra

AND THEREFORE the accused are guilty of the crime of **TERRORISM**.

ALTERNATIVELY TO COUNT 2PARTICIPATION IN TERRORISTIC ACTIVITIES IN CONTRAVENTION OF
SECTION 2(1)(a) OF THE TERRORISM ACT, ACT NO. 83 OF 1967

IN THAT during the period 1981 to 8 June 1982, the exact dates being unknown to the State, and in the Republic or elsewhere the accused unlawfully and with the intent to endanger the maintenance of law and order in the Republic or any portion thereof committed one or more of the acts set out in paragraphs 1, 2, 3, 4, 5, 8 and 9 of Schedule A, in respect of accused one, and/or paragraphs 1, 2, 3 of Schedule B in respect of accused two

AND THEREFORE the accused are guilty of the crime of PARTICIPATION IN TERRORISTIC ACTIVITIES.

Wherefore upon due proof and conviction the said Attorney-General prays for sentence against the accused in accordance with the law

K P C O VON LIERES UND WILKAU
ATTORNEY-GENERAL
WITWATERSRAND LOCAL DIVISION

SCHEDULE A - ACCUSED NO. 1

1 During the period 1981 to 28 June 1985, the exact date and place being unknown to the prosecution the accused became a member or associated herself with the aims and objectives of the ANC.

2 On a date or dates and at a place or places unknown to the prosecution the accused received from the ANC and agreed to carry out the following instructions viz to:-

(a) do reconnaissance work to identify suitable targets for the purpose of subversion or sabotage
and/or

(b) establish or assist in establishing arms caches in the Republic for use by the ANC, its members and/or supporters,

and/or

(c) to smuggle and/or import into and/or convey and/or possess and/or control on behalf of the ANC matériel

and/or

/(d)....

5 metres safety fuse
 1 screwdriver for demolition charge
 1 shot exploder
 1 saw
 2 D-Shaped couplings
 3 Metres of steel cable
 18 metres of 20 mm. rope

5 During the period 12 May 1982 to 25 March 1983 the exact date being unknown to the prosecution the accused in conjunction with accused two reconnoitred and/or established and/or assisted in establishing an arms cache and/or had acquired knowledge of the location of the arms cache in a dry gully underneath a fence on the eastern boundry of the Umfolozi Game Reserve in the Province of Natal. At the time of its discovery the following matériel was found in the cache:

3 9 mm. Luger pistols
 6 magazines for use with Luger pistols
 50 9 mm. cartridges
 10 handgrenades (5 F1, 5 RGD5)
 10 handgrenade fuses
 4 rolls of safety fuse \pm 6 metres long
 4 electric detonators (2 with electric cable attached)

/20....

- 20 copper coloured detonators
- 1 MUV 2 igniter (timeswitch) complete with screw-in detonator

6 The accused during the period February 1985 to 28 June 1985 and in Johannesburg and elsewhere, used the fact of her being a student at the University of the Witwatersrand as a cover or front behind which she continued to conduct the activities set out in this Schedule in support of the ANC from within the Republic.

7 During the period February to 28 June 1985 and in Johannesburg and elsewhere the accused established a communications network with the ANC, inter alia, making use of couriers, post boxes, dead letter boxes, telephones and codes and on various occasions:-

(a) sent information to the ANC, inter alia, with:-

- (i) Klaas de Jonge (accused two) and/or
- (ii) Brigitte van Leynseele and/or
- (iii) persons unknown to the prosecution;

and/or

(b) received instructions from the ANC by /means....

means of her network

and/or

- (c) acted as link between other members or supporters of the ANC inside the Republic and the ANC outside the Republic

and/or

- (d) personally liaised with the ANC in Swaziland and/or Botswana and/or Zimbabwe

and/or

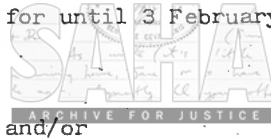
- (e) established or caused a "dead letter box" to be established in Lenasia, Johannesburg and/or acquired knowledge thereof

and/or

- (f) during the period February to 28 June 1985 the accused communicated with the ANC by means of ordinary post. To this end, after having applied for a private post box at the Yeoville Post Office on 6 February 1985 in her own name

/and....

and having had box number 93268 allocated to her, and having rented same until 1 March 1986, she applied on 28 February 1985 for another private post box at the Braamfontein Post Office in the name of Hanna Steele of 295 Smit Street, Johannesburg and gave a false passport number viz PS 0140564 (the PS pre-fix indicating some diplomatic status of the holder thereof). Private Box No. 30677 was then allocated to her which she rented and paid for until 3 February 1986.

and/or

- (g) during the period February to 28 June 1985 and at a place or places unknown to the prosecution, the ANC instructed the accused in and the accused learnt a secret code(s) to be used when communicating with the ANC and/or the accused did communicate with the ANC by way of secret code

and/or

- (h) during the period February to 28 June

/1985....

1985 and on a date unknown to the prosecution the accused obtained:

(a) the Zimbabwe edition of the book "Petals of Blood" which book she had to use and in fact used in connection with "OPERATION MANGO" as the basis for coded communication with the ANC, and/or

(b) the 1981 Signet Classic edition of "The House of the Seven Gables" which book she had to use and in fact used as basis for coded communications with the ANC, in respect of ANC business other than "OPERATION MANGO".

8 During the period 1981 to 28 June 1985 the exact dates and places being unknown to the prosecution and in the Republic and elsewhere the accused on various occasions received and accepted money and/or funds from the ANC and/or its members to enable her to finance her activities on their behalf, inter alia, an amount of R4 000,00 provided by and/or through accused two on 5 March 1985. The prosecution is unable to specify further exact /amounts....

amounts .

9 On a date unknown to the prosecution but not later than 7 June 1985 the accused together with accused two reconnoitred and/or established and/or assisted in establishing an arms cache at Riverside Road, in the district of Amanzimtoti and/or acquired knowledge of the location of the arms cache there situated. At the time of its discovery the said arms cache contained the following matériel:

9 limpet mines
9 limpet mine detonators
10 RPG 7 projectiles
5 F1 handgrenades
3 RG 42 handgrenades
2 RGD 5 handgrenades
1 sealed container with detonators for handgrenades
2 AKMS assault rifles
1 RPG 7 cleaning kit
2 RPG 7 launchers
10 RPG 7 projectiles/charges
2 RPG 7 optical sights
2 RPG 7 pistol grips
4 9 mm. Luger pistols
8 9 mm. Luger magazines

/8....

8 AK 47 magazine
10 AK 47 cartridges
3 limpet mine attachment straps
10 detonators for limpet mine fuse
75 9 mm. cartridges
210 7.62 mm. x 39 mm. cartridges

11 On a date and place unknown to the prosecution but not later than 13 June 1985 the accused learnt from the ANC the location, route and/or existence of an emergency escape route from the Republic into Swaziland.

12 During the period May to 28 June 1985 and in the Republic and/or in Swaziland the accused assisted the ANC in attempting to execute "OPERATION MANGO", the latter being a plan evolved by the ANC having the objective to effect the escape or exfiltration or unlawful departure from the Republic of one Ismail Ebrahim (alias Moosa) who is a member or supporter of the ANC and who was at that time restricted to the Magisterial District of Durban. In participating as aforesaid the accused performed one or more of the following acts :

(a) She acted as link between the said Ebrahim and the ANC and/or Ronnie Kasrils (code name "Tony") and/or Dr Dlamini (code name "Joan") both being members or supporters of the ANC and resident outside of the Republic.

(b) The accused travelled to the Eastern Transvaal to reconnoitre the area towards Swaziland and/or the escape route planned to be used and/or the likely security hazards involved in the operation and/or to communicate with the ANC in connection with "OPERATION MANGO" on

/(i)

(i) 6 June 1985. On this occasion she also stayed at the Secunda Holiday Inn under the assumed name of Maree, and/or

(ii) 10 June 1985. On this occasion she also stayed at the Holiday Inn Ermelo under the assumed name of Judy Smit, and/or

(iii) 15 June 1985. and/or

(iv) Other occasions unknown to the prosecution.

(c) The accused on various occasions travelled to Swaziland to personally liaise ^{with} and/or organise and/or obtain further instruction from the ANC in connection with "OPERATION MANGO" inter alia on

(i) 7 June 1985 and/or

(ii) 11 June 1985 and/or

(iii) other occasions unknown to the prosecution

/During

- (d) On 8 June at 08h53 the accused informed the ANC in Swaziland by telephone from Johannesburg that the previous attempt to exfiltrate Ismail Ebrahim from the Republic to Swaziland had failed due to the guide not being at the appointed place at the appointed time and conveyed Ebrahim's dissatisfaction with the situation to them.
- (e) On various occasions between 8 June 1985 and 28 June 1985 and from Johannesburg the accused communicated by telephone with the ANC in Swaziland to obtain their instructions regarding a further attempt to exfiltrate Ismail Ebrahim from the Republic.
- (f) On 13 June 1985 the accused recommended to and/or instructed and/or advised Ismail Ebrahim that another attempt by the ANC to exfiltrate him from the Republic to Swaziland was being planned to take place over the weekend 20 to 22 June 1985 in the Eastern Transvaal. To that end he should make advance reservations for accommodation.
- (g) On 16 June 1985 the accused informed Ismail Ebrahim of the results of her reconnaissance of the escape
/route....

route and advised him that it was feasible.

(h) During the night 17/18 June 1985 the accused travelled to Durban from Johannesburg with the late night flight SA 595 under the name of Marinis. In Durban she met Ismail Ebrahim and discussed inter alia the then pending ANC plan to exfiltrate him from the Republic to Swaziland.

(j) On 17 June 1985 and in Johannesburg the accused obtained three topographical maps, scale 1:250,000 viz 2530 Barberton, 2630 Mbabane, 2730 Vryheid, the said maps being intended for use in "OPERATION MANGO" and/or for the ANC.

(k) With the aforementioned assistance and planning provided by the accused the exfiltration of Ebrahim took place on or about 26 June 1985.

13 On 14 June 1985 and in Johannesburg the accused moved from the flat she had occupied at 32 Saunders Crest, 21 Fortesque Road, Yeoville to a house at 82 St. Georges Street, Bellevue East, in order to be able to provide more adequate facilities to conduct her activities on behalf of the ANC. Inter alia the improved facilities provided more

(a) security
and/or

/accomodation

- (b) accommodation
and/or
- (c) storage capacity

to receive ANC members and/or couriers and/or equipment
and/or to provide a safe house.

14 During the period 17 to 20 June 1985 and in Johannesburg
the accused agreed to meet accused two, Klaas de Jonge, in
connection with the business of the ANC.

15 On 21 June 1985 and in Johannesburg the accused attempted
to contact accused two in connection with the business of
the ANC at the Hotel Ambassador where he was then resident.

16 At approximately 15h30 on 22 June 1985 and in Louis Botha
Avenue, Johannesburg, accused one met accused two and the
accused thereupon proceeded to conduct a reconnaissance for
a suitable arms cache site inter alia in the veld in the
vicinity of a water reservoir near Anne Road, Halfway House
in the magisterial district of Randburg.

17 At approximately 21h40 on 22 June 1985 and at or near
Anne Road, Halfway House in the District of Randburg the

/accused

accused in conjunction with accused two established and/or assisted in establishing an arms cache and/or acquired knowledge of its location.

At the time of its discovery the following matériel was found :

- 8 SZ6 Demolition charges
- 2 SZ3 Demolition charges
- 5 electrical detonators
- 10 MD5M mechanical detonators
- 1 ELFTONE portable radio with a built-in transmitter
- 1 radio signal receiver
- 1 Ripmax Futaba battery charger
- 1 radio antenna

- 18 On or about or before 28 June 1985 and in Johannesburg the accused possessed two spanners designed for use in screwing and tightening down the time device cum detonating fuse of a limpet mine.
- 19 On various occasions the exact dates and places being unknown to the prosecution but each time before the arms caches mentioned in paragraphs 4, 5, 9, 10 and 17 were established, the accused together with accused two imported into and/or conveyed and/or possessed or controlled within the Republic the arms

/and

and equipment (matériel) set out in the respective paragraphs of the Schedule mentioned above.

- 20 On dates and places unknown to the prosecution but after each arms cache had been established and before 28 June 1985 the accused advised and/or instructed and/or attempted to advise or instruct the ANC and/or its members and/or supporters of the location of one or more of the arms caches mentioned in paragraphs 4, 5, 9, 10 and 17.
- 21 Whilst at all relevant times being aware of the aforesaid unlawful treasonable activities, the accused failed to report them or any one of them, as her duty as a resident demanded, to the South African Police or to any other law enforcement agency within the Republic.
- 22 By virtue of the existence of the conspiracy as specified the accused is also held liable for all acts performed by accused two in furtherance of the conspiratorial design as set out in Schedule B.

SCHEDULE "B" : ACCUSED TWO

1 During the period 1981 to 23 June 1985, the exact date and place being unknown to the prosecution, the accused became a member or associated himself with the aims and objectives of the ANC.

2 On a date or dates and at a place or places unknown to the prosecution the accused received from the ANC and agreed to carry out the following instructions,

(a) to do reconnaissance work to identify suitable targets for the purpose of subversion or sabotage
and/or

(b) establish or assist in establishing arms caches in the Republic for use by the ANC, its members and/or supporters,
and/or

(c) to act as courier
and/or

(d) to smuggle and/or import into and/or convey and/or possess and/or control on behalf of the ANC matériel
and/or

/to....

(e) to acquire such equipment as he required for the performance of the task set out in paragraphs (a) to (d).

3 The accused committed, or attempted to commit and/or performed or attempted to perform and/or aided in the commission or performance of one or more of the acts set out in paragraphs 3, 4, 5, 9, 10, 16, 17, 19 and 20 of Schedule A.

4 On various occasions between 1981 and 23 June 1985 the accused acted as courier for the ANC and/or for accused one, inter alia

-
ARCHIVE FOR JUSTICE
- (a) on 17 June 1985 when he telephonically advised accused one (code name "Madelain") that he would meet her on 22 June 1985,
and/or
- (b) On 23 June 1985 when at the time of his arrest he was found in possession of various coded letters and/or written notes emanating from accused one and intended for members of the ANC,
and/or
- (c) on various other occasions the exact dates being

/unknown

unknown to the prosecution when he imported into and/or conveyed inter alia that matériel in the Republic referred to in paragraphs 4, 5, 9, 10 and 17 of Schedule A and paragraphs 5, 7, 8 and 9 of Schedule B.

5 On a date unknown to the prosecution but on or before 17 April 1984 and in the vicinity of Ancor Road Springs in the District of Springs, the accused reconnoitred and/or established and/or assisted in establishing an arms cache and/or had acquired knowledge of the location of the said arms cache. The following matériel was on discovery found in the cache :

6 SZ6 demolition charges
 5 SZ3 demolition charges
 2 transmitters built into a portable Fidelity Radio set
 2 receivers
 2 arming fuses
 1 battery charger
 1 Ohm-volt meter
 10 mechanical detonators
 4 electric detonators
 1 radio antenna (motorcar type)
 2 electronic time switches
 1 pocket Quartz PQ 10 Casio alarm
 1 electronic time switch

/On

6 On or about 24 October 1984 and in the districts of Johannesburg and/or Kempton Park the accused purchased a 1982 model Peugeot motor car GRS 803T and/or modified or caused the car to be modified by the building into it of a secret compartment in the back seat area, and/or the accused also used this vehicle to import and convey all the matériel for the arms cache established at Halfway House as set out in paragraph 17 of Schedule A and/or the arms cache mentioned in paragraph 7, infra;

7 On a date unknown to the prosecution but not before 25 January 1985 and at or near Mamelodi in the district of Pretoria the accused established or caused an arms cache to be established and/or concealed or caused the following matériel to be concealed under a wrecked vehicle and/or acquired knowledge of the location of the said cache; viz:

- 11 SPM limpet mines
- 11 VZD 1M lead strip delay fuses
- 6 158 mini limpet mines
- 2 RDG5 handgrenades
- 2 F1 handgrenades
- 6 MD5M limpet mine mechanical detonators
- 16 MD 2 limpet mine mechanical detonators

/lead....

- 1 lead strip timing device
- 5 MUV3 timing devices (igniters)
- 5 rubber washers
- 4 RGD5 handgrenade detonators/fuse
- 2 AKM automatic assault rifles
- 1 AKM canvas bag
- 1 AKM cleaning kit
- 1 AKM oil bottles
- 390 7.62 mm x 39 mm cartridges for AK 47 rifles of which
180 were packed in 6 boxes and 210 were in 7 AK magazines
- 7 AK 47 magazines
- 1 AKM magazine containing 30 cartridges

- 8 On or about 5 March 1985 and in Johannesburg the accused provided accused one with R4 000,00 to help in financing her activities on behalf of the ANC.

- 9 On a date unknown to the prosecution but on or before 5 May 1985 and at East London in the District of East London the accused reconnoitred and/or established or assisted in establishing an arms cache approximately 20 kilometres from East London near the highway to Transkei, and/or had acquired knowledge of the location of the said arms cache. The exact content of the arms cache is not known save that it included

/one

one AKM automatic assault rifle.

- 10 On 17 June 1985 and telephonically from Harare Zimbabwe the accused arranged a meeting for 22 June 1985 with accused one in Johannesburg in connection with the business of the ANC.
- 11 On a date unknown to the prosecution but before 23 June 1985 the accused reconnoitred and/or established and/or assisted in establishing an arms cache, approximately 30 metres from a gravel road near Knoppieslaagte road in the area of Bapsfontein in the magisterial district of Bronkhorstspruit and/or had acquired knowledge of the location of the said cache. On discovery the cache contained the following matériel:
2	158 mini limpet mines
1	VZD 1M lead strip delay fuse
- 12 By virtue of the existence of the conspiracy as specified, the accused is also held liable for all acts, set out in Schedule A and not specified in paragraph 3 of this Schedule, committed or performed by accused one in furtherance of the conspiratorial design.

SUMMARY OF SUBSTANTIAL FACTS

It is not the intention of the prosecution to repeat the substantial detail set out in the indictment, however in addition to the facts alleged in the Schedules, the following further facts are provided.

- 1 At all relevant times during the period 1981 to June 1985, accused one was employed by the Dutch Department of Foreign Affairs in terms of a contract of employment number PK 1280/073 dated 4 December 1980. The accused worked in the branch Directorate General International Cooperation of that department. She was seconded to Mocambique as an "operational expert" and was employed at the University of Maputo until November 1984. Throughout the period 1981 to June 1985 her salary was paid by her employer after accounting for her local earnings.
- 2 During November 1984 she left Maputo for Swaziland and eventually on 4 February 1985 obtained a study permit or visum to study at the University of the Witwatersrand. She took up residence in Johannesburg during February 1985.

/3....

3 Accused one and accused two are and were at all relevant times Dutch citizens. They were married on 11 November 1980 in Amsterdam and divorced on 26 March 1985 in S' Gravenhage, Holland.

4 During their stay in Mocambique they involved themselves with the ANC both in Mocambique and in Swaziland, their activities being substantially detailed in the indictment.

5 Accused one is a Dutch citizen and at the time of her arrest on 28 June 1985 held four different valid passports viz:

- (a) an official Dutch "service passport" No. PS 016244 issued by the Dutch Department of Foreign Affairs,
- (b) an ordinary Dutch passport No. 191519 T issued in Maputo by the Dutch Embassy on 24 December 1984,
- (c) a Belgian passport No. P 511172 issued by the Belgian Embassy in Maputo on 16 November 1982, (never used)

/(d)....

(d) a Belgian passport No. P 403772 issued by the Belgian Embassy in Maputo on 10 May 1984.

6 Accused two is a Dutch citizen. He was the holder of the following passports:

(a) an official Dutch Service Passport No. PS 016243 which was apparently surrendered to the Dutch Embassy in Harare on or before 14 June 1985, and

(b) an ordinary Dutch passport No. 227442 T.

7 After being refused a residence permit for the Republic, accused two took up residence at No. 3 Seagrave Road, Avondale, Harare, Zimbabwe from where he continued to conduct his activities on behalf of the ANC.

8 Some of the acts alleged in the indictment were performed whilst both accused operated from Mocambique, others whilst accused one operated from Johannesburg and accused two operated from Harare, Zimbabwe.

9 Although divorced on 26 March 1985 the two accused

/continued....

continued to co-operate with one another in furthering
the cause of the ANC.

- 10 Accused two was arrested on 23 June 1985 near Lichtenburg
whilst on his way to depart from the Republic. Accused one
was arrested on 28 June 1985 in Johannesburg.

LIST OF WITNESSES

- 1 J S G Janse van Rensburg
Main Post Office
PRETORIA

- 2 Sgt. A T King
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG

- 3 Sgt. J K Bergh
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG

- 4 Mrs H Pastos
Metropolitan Heights
Tudhope Avenue
Berea
JOHANNESBURG

- 5 Mrs M F Glenn
15 Amand Road
Edenglen
EDENVALE

- 6 Sgt. H de M Pitout
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG

- 7 W.O. A G Britz
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG

- 8 Brigadier G N Erasmus
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG

- 9 Lt. J C Wehrmann
S A Police
ZEERUST

- 10 D.W.O. F H C Pleisch
S A Police
RUSTENBURG
- 11 D.W.O. C J Joubert
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 12 Lt. J B Laurens
S A Police
PRETORIA
- 13 Lt. G de Leeuw
S A Police
PRETORIA
- 14 Lt. P J Joubert
S A Police
PRETORIA
- 15 Lt. H van N Kotze
S A Police
PRETORIA
- 16 Capt. T P McKellar
S A Police
PRETORIA
- 17 D.W.O. P J van Greune
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 18 W.O. R Whitecross
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 19 Lt. C A Zeelie
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG

- 20 D.W.O. C W Lambrechts
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 21 Capt. A Oosthuizen
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 22 Sgt. (F) F Stander
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 23 Capt. B J Dippenaar
S A Police
Booyens
JOHANNESBURG
- 24 D.W.O. N Paizes
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 25 D.W.O. N J Deetlefs
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 26 Major C J A Victor
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 27 D.W.O. P G Seyffert
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 28 D/Sgt. F J de Villiers
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG

- 29 Capt. A P van Niekerk
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 30 Lt. (F) M M Rossouw
State President's Guard
CAPE TOWN
- 31 Lt. A E Smith
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 32 Lt. (F) L M Jacobs
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 33 D.W.O. H J de Koker
S A Police
NELSPRUIT
- 34 D.W.O. I P Theron
S A Police
DURBAN
- 35 D.W.O. S D J van den Berg
S A Police
ERMELO
- 36 Lt. W J Blignaut
S A Police
HILLBROW
JOHANNESBURG
- 37 D.W.O. W J Nel
S A Police
PRETORIA
- 38 D.W.O. W MacPherson
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG

- 39 Lt. P A Marais
S A Police
Booysens
JOHANNESBURG
- 40 Capt. G I du Preez
S A Police
Hillbrow
JOHANNESBURG
- 41 D.W.O. A P Herbert
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 42 Capt. M C Botha
S A Police
DURBAN
- 43 D.W.O. S J G du Preez
S A Police
DURBAN
- 44 Lt. S J Weyers
S A Police
DURBAN
- 45 Major L A van Tonder
S A Police
SPRINGS
- 46 D.W.O. L C P Prince
S A Police
SPRINGS
- 47 Lt. C P J Jansen van Vuuren
S A Police
SPRINGS
- 48 D.W.O. P A Milford
S A Police
EAST LONDON

- 49 Capt. C E J van Wyk
S A Police
EAST LONDON
- 50 D/Sgt. C S Engelbrecht
S A Police
EAST LONDON
- 51 Col. F J Fourie
S A Police
PRETORIA
- 52 Major (F) W Oelofse
S A Police
PRETORIA
- 53 Sgt. J C du Plessis van der Merwe
S A Police
John Vorster Square
JOHANNESBURG
- 54 D.W.O. J Raven
S A Police
PRETORIA
- 55 W.O. (F) A H Meyer
S A Police
PRETORIA
- 56 Brigadier H D Stadler
S A Police
PRETORIA
- 57 H L H Bergh
Department of Home Affairs
PRETORIA
- 58 Mrs E Rundle
Department of Home Affairs
PRETORIA
- 59 L H Le Roux
Amsterdam Hotel
Amsterdam
TRANSVAAL

- 60 A S van der Merwe
Stilwater Motel
Vryheid
NATAL
- 61 W.O. J F E Brasé
S A Police
VRYHEID
- 62 Mrs E Rentsch
Holiday Inn
Ulundi
NATAL
- 63 Mrs M M Smith
Utaga Inn Hotel
Wakkerstroom
TRANSVAAL
- 64 Sgt. D de Jager
S A Police
NATAL
- 65 P P Jonker
Assembly Hotel
PRETORIA
- 66 K A Dennyshene
River Gardens Hotel
Amanzimtoti
NATAL
- 67 W P Burgess
The Pads
295 Smit Street
Joubert Park
JOHANNESBURG
- 68 I Fornasari
Blue Waters Hotel
Snell Parade
DURBAN

- 69 B Koumandarakis
Ambassador Hotel
Hillbrow
JOHANNESBURG
- 70 P Scheepers
Canna Motors
40 West Street
KEMPTON PARK
- 71 J N Drutman
B M R Foods
2 Anvil Road
Isando
TRANSVAAL
- 72 Prof. M V Aldridge
University of the Witwatersrand
JOHANNESBURG
- 73 S P C Dorn
Barclays National Bank
Braamfontein
JOHANNESBURG
- 74 H D Boshoff
Nordic Hotel
Currie Street
EAST LONDON
- 75 V Randall
Secunda Holiday Inn
Horwood Street
Secunda
TRANSVAAL
- 76 Mrs J C Malan
Rand Properties
26 Fifth Street
Houghton
JOHANNESBURG
- 77 J Schwincher
Ermelo Holiday Inn
ERMELO

- 78 Capt. A M Uys
 S A Police
 KOMATIEPOORT
- 79 Mrs P A Morton
 605 Bridgeport
 Biccardi Street
 Braamfontein
 JOHANNESBURG
- 80 S A Janke
 Braamfontein Post Office
 JOHANNESBURG
- 81 F A Botes
 Yeoville Post Office
 JOHANNESBURG

SA
R 5 50 11
10/11/1911
10/11/1911
10/11/1911

DEPARTEMENT
VAN
BUITELANDSE SAKE

DECLASSIFIED

Republiek van Suid-Afrika, Privaatsak X152, Pretoria, 0001

Tel. 28-6912 x 252

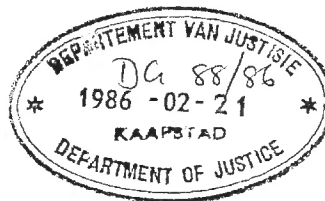
J C G Liebenberg

Verw. 400/016/307
86021903u26

18-02-1986

GEHEIM

Kopie nr ... van 4 Kopieë

Dringend

Die Direkteur-Generaal
Justisie
KAAPSTAD

Vir aandag: Mnr S S van der Merwe

Die Kommissaris
S A Polisie

Vir aandag: Brig H Stadler

GEVAL KLAAS DE JONGE

Dokumentasie:

A. Teleks nr 138 van 19860217 vanaf Den Haag.

Met verwysing na vorige korrespondensie in verband met bogenoemde aangeleentheid, stuur ek hiermee, vir u inligting, 'n afskrif van teleks nr 138 van 19860217 wat vanaf ons Ambassade in Den Haag ontvang is.

DECLASSIFIED

J C G Liebenberg
DIREKTEUR-GENERAAL : BUITELANDSE SAKE

DECLASSIFIED

INKOMEND

AFSKRIF NR VAN
LEERNR

1. ROETINE
2. TELNO 138
3. 19860217
4. DEN HAAG
5. FRETQRIA
6. ROETE : 241

GEHEIM

KLAAAS DE JONGE

1. OP VERSOEK VAN DIE MINISTER WAS EK IN GENEVE AANWESIG OP 14 FEBRUARIE
TYDENS DIE SAMESPREKINGS, WAARTYDENS DIE DE JONGE AANGELEENTHEID OOK
BEHANDEL IS.

2. MINISTER R F BOTHA HET DIE VOLGENDE OPMERKINGS GEMAAK :

- DAAR IS GEEN VORDERING GEMAAK MET DIE SAMESPREKINGS WAT TUSSEN
NEDERLAND EN DIE RSA GEHOU IS NIE.
- SA SAL NIE DIE IMMUNITEIT VAN DIE AKKOMMODASIE IN DIE NEDBANK-
GEBOU WAAR DE JONGE SIT EENSYDIG OFSE NIE.
- ONS SAL NIE DIE GEBOU BETREE NIE, KLAARBLYKLIK BEDOELLENDE DAT ONS
SAP NIE DAAR SAL INGAAN OM HOM UIT TE HAAL NIE.
- VERBREKING VAN BETREKINGE BIED NIE 'N OPLOSSING NIE EN DE JONGE
IS DIT NIE WERD NIE.
- AANKLAGTE TEEN DE JONGE EN PASSTOORS WORD TANS GEFORMULEER
DIE DOKUMENTE TEEN DE JONGE SAL VIA DIE AMBASSADE OP HOM BEDIEN
WORD.
- DIE VERHOOR SAL VOORTGAAN AS DE JONGE NIE AANWESIG IS NIE.

EK AANVAAR DIE MINISTER HET OOK BEDOEL DIE SAAK TEEN DE JONGE.

3. MINISTER VAN DEN BROEK HET DIE VOLGENDE OPMERKINGS GEMAAK :

- DIE WET OP BINNELANDSE VEILIGHEID IS DIE VERNAAMSTE STRUIKELBLOK.
- HY HET DAAROP GEWYS DAT HULLE BEREID IS DAT DE JONGE SY STRAF HIER
MAG UITDIEN INDIEN HY SKULDIG BEVIND WORD, MAAR KLAARBLYKLIK NIE
INGEVOLGE ENIGE BEPALINGS VAN BOGENOEMDE WET NIE.

DECLASSIFIED

DECLASSIFIED

- DAAR IS SLEGS EEN BENADERING TOT DIE PROBLEEM EN DIT IS DIE VIND VAN 'N 'POLITIEKE OPLOSSING'.
- DAAROM IS HY BEREID DAT AMBASSADEUR WIJNAENDTS WEER NA PRETORIA GAAN VIR VERDERE SAMESPREKINGS.
- HY HET BYGEVOEG DAT DIT NIE NEDERLAND SE BENADERING IS OM DE JONGE AAN BEREGTING TE PROBEER ONTTREK NIE, MAAR DIT IS BUITENGEWOON MOEILIK OM HOM TE LAAT VERHOOR ONDER WETGEWING WAT NIE IN NEDERLAND OF INTERNASIONAAL AANVAARBAAR IS NIE.
- HY HET OOK VERWYS NA PASSTOORS SE EENSAME OPSLUITING EN DIE GEVOLGE DAARVAN OP HAAR GEESTESTOESTAND. DAAROM HET HY BYGEVOEG IS DIT NOG MOEILIKER OM IN TE STEM TOT DIE VERHOOR VAN DE JONGE INGEVOLGE BEPALINGS VAN DIE WET OP BINNELANDSE VEILIGHEID.

MIN. VAN DEN BROEK HET VERVOLGENS AAN WIJNAENDTS GEVRA OM KOMMENTAAR TE LEWER OP DIE SAMESPREKINGS TUSSEN HOMSELF EN DIE SA KANT EN LATER TUSSEN MAAS GEESTERANUS EN ONS MENSE. WIJNAENDTS SE KOMMENTAAR WAS DAT DIT GEBLYK HET DAT DAAR 'N VERHARDING IN ONS HOUDING INGETREE HET SEDERT SY BESOEK.

HULLE WAS ONDER DIE FERM INDRUK DAT OOREENKOMS IN OKTOBER BEREIK IS EN DAT DIE WET OP BINNELANDSE VEILIGHEID NIE IN DIE KLAGSTAAT TEEN DE JONGE JPC NEEM SOU WORD NIE. TYDENS DIE BESOEK VAN MAAS GEESTERANUS HET DIE WET OOK WEER EENS TE BERDE GEKOM.

MIN. R.F. BOTHA HET OOK 'N KORT UITEENSETTING GEGEE VAN DIE GEBRUIKLIKE HOFPROSEDURE INDIEN DAAR TYDENS DIE VERHOOR VAN PASSTOORS OF BY DIE AANVANG DAARVAN AANGEVOER SOU WORD DAT WEENS HAAR GEESTESGESTELDHEID SY NIE IN STAAT IS OM BEHOORLIK OP VRAE. ENS. TE REAGEER NIE

INDE

DECLASSIFIED

1. PRIORITEIT:
2. 19860213
3. TELNO 127
4. DEN HAAG
5. PRETORIA
- 6M ROETE : 241

EN CLAIR

*DRS
Aumann
17/2/86.*

Director General: Justice (Room 520).

For your information, please.

h 17/2/86.

TO AMBASSADOR ~~LOUIS VORSTER~~
ROOM 1222
INTERCONTINENTAL HOTEL
TELEX NO 23130 GENEVE

FROM THE AMBASSADOR, THE HAGUE, NETHERLANDS

19860213/12H15

VERY URGENT

INTERVIEW WITH ADV K STACHWELL FROM SA, WHO REPRESENTS K DE JONGE

INTERVIEW ON DUTCH TELEVISION ON 19860212.
QUESTION: WHAT POSSIBILITY IS THERE FOR DE JONGE TO GET A TRIAL ON INTERNATIONAL NORMS OF JURISDICTION IN SA?

SATCHWELL: THE SYSTEM OF JUSTICE IN SA OBVIOUSLY REFLECTS THE PARTICULAR CONDITIONS IN SA SOCIETY AND OUR COURTS ARE NOT FREE TO APPLY THE STANDARDS OF JUSTICE THAT WOULD APPLY IN THIS COUNTRY.

OUR COURTS, FOR INSTANCE, MUST ACCEPT THAT THE PERSONS BROUGHT BEFORE THEM, EITHER AS ACCUSED OR AS WITNESSES MIGHT WELL BE PEOPLE WHO EMERGE FROM DETENTION WITH ALL THE EFFECTS THAT HAS UPON THE ACCUSED AND UPON WITNESSES.

WE CANNOT HOPE, BECAUSE OF OUR SECURITY LEGISLATION, TO MATCH THE

STANDARDS OF JUSTICE THAT YOU HAVE IN YOUR COUNTRY. THERE ARE MANY OTHER EXAMPLES WHERE OUR NORMAL COURT PROCEDURE IS SO AFFECTED BY THE SYSTEM OF APARTHEID AND BY ALL THE EFFECTS THAT THAT HAS HAD UPON THE LEGAL SYSTEM.

QUESTION: IT WILL HARDLY BE POSSIBLE TO HAVE A PROCESS IN SA ON INTERNATIONAL LEGAL STANDARDS?

SATCHWELL: I AM NOT AN EXPERT ON INTERNATIONAL STANDARDS BUT I DO KNOW THAT IT IS VERY DIFFICULT TO SAY THAT EVERY PRINCIPLE OF FAIRNESS AND EVERY PRINCIPLE OF LEGALITY CAN BE HONOURED IN SA BECAUSE OUR LEGISLATORS, OUR PARLIAMENT, HAVE REMOVED CERTAIN OF THOSE PRINCIPLES FROM OUR COURTS AND FROM JUDGES, LAWYERS AND PROSECUTORS.

ENDS
SALEG/SAINF++

3-20696A SA

33610 SALEG NL

INKOMEND

AFSKRIF NR VAN
LEERNR.

DECLASSIFIED

1. PRIORITEIT
2. 19860213
3. TELNO 122
4. DEN HAAG
5. PRETORIA
6. ROETE : 241

AFSKRIF
VERWYSIN

CONFIDENTIAL
VERTROULIK

VERTROULIK

SAAK DE JONGE EN HELENA PASTOORS

NDLSE TV SAAI OP 860213 PROGRAM UIT OOR BG. WAARAAN VOLGENDE DEEL HET :

- (1) WEISGLAS (VVD-WOORDVOERDER)
- (2) WALLAGE (PVDA-WOORDVOERDER)
- (3) K SATCHWELL (DE JONGE SE PROKUREUR).

WEISGLAS SE DRING AAN OP SNELLE OPLOSSING. LE KLEM OP EERLIKE EN REGVERDIGE VERHOOR.

WALLAGE SE REGSGANG IN RSA VOLDOEN NIE AAN INTERNASIONALE. NORMALE EN FATSOENLIKE STANDAARDE NIE. RSA GEEN REGSTAAT. RSA TERREUR-REGIME WAARIN MENSE IN DIE GEVANGENIS VERHOOR WORD.

SATCHWELL SE RSA-HOWE NIE VRY OM BILLIKHEID EN REG TE LAAT GESKIED NIE. MAAR DIE SISTEEM VAN APARTHEID HET 'N NEERSLAG IN DIE JURIDIESE STELSEL. GEVOLGLIK KAN ELKE BEGINSSEL VAN REG NIE TOEGEPAS WORD NIE. TRANSKRIPSIE VAN SATCHWELL SE OPMERKINGS VOLG .

KOMMENTATOR SE DAT NDLSE MIN VAN DEN BROEK 'N BEDELING ONDERHANDEL WAARVOLGENS DE JONGE AAN REGVERDIGE INTERNASIONALE NORME GEMEET, VERHOOR KAN WORD.

OP BELGIESE TV HET SATCHWELL VERKLAAR DAT PASTOORS NOG NOOIT DEUR REGSVERTEENWOORDIGER BESOEK IS NIE: DAT SY INGEVOLGE VEILIGHEIDSWETGEWING AANGEHOU KAN WORD TOTDAT DIE SAP TEVREDE IS DAT HULLE ALLES UIT HAAR GETREI HET: DAT SY EENSAAM OPGESLUIT IS: DAT HAAR SENUWEES INGEGEE HET: EN DAT DIT NOG ONBEKEND IS WANNEER DIE REGSPROSES IN AANVANG SAL NEEM.

KOMMENTAAR : BEIDE PROGRAMME UITERMATE NEGATIEF

AFKORTINGS : VVD, DIE LIBERALE BEEN VAN REGERENDE KOALISIE
PVDA, DIE ARBEIDERSPARTY EN AMPTELIKE OPPOSISIE

DECLASSIFIED

(NETS ONTVANG - NEEM AAN DIS EINDE)

G E H E I M
DECLASSIFIED

WERKDOKUMENT VIR SAMESPREKING TUSSEN DIE MINISTERS VAN BUITELANDSE SAKE, WET EN ORDE EN JUSTISIE OP 28 JANUARIE 1986 RE KLAAS DE JONGE

1. As agtergrondinligting is aangeheg 'n afskrif van 'n verslag oor die laaste formele samesprekings wat met Nederlandse afgevaardigdes plaasgevind het, te wete op 20 en 22 November 1985. Dit is slegs bedoel as 'n aide mémoire en hoef nie noodwendig gelees te word nie.

2. Sedertdien het die Nederlandse Minister van Buitelandse Sake aangedui dat sy Regering nie bereid sal wees om De Jonge te oorhandig nie tensy -

- S.A.M.A.
- (1) onderneem word dat hy nie ingevolge die Wet op Binnelandse Veiligheid, 1982 aangekla sal word nie;
 - (2) die doodstraf nie ter sprake sal wees by die aanklag waarop hy wel vervolg word nie; en
 - (3) daar ooreengekom word aangaande die moontlike uitdien van gevangenisstraf (of 'n gedeelte daarvan) wat hom opgelê mag word in Nederland nie.

3. Die enige geskikte, beskikbare aanklag wat teen De Jonge ingebring kan word, is een onder artikel 54 van die Wet op Binnelandse Veiligheid, 1982. Die Prokureur-generaal is reeds besig

DECLASSIFIED
G E H E I M

DECLASSIFIED
G E H E I M

- 2 -

om 'n klagstaat in dier voege voor te berei teen De Jonge en Pas-
toors gesamentlik. Die klagstaat behoort in die eerste helfte
van Februarie 1986 gereed te wees. Die doodstraf kan vir so 'n
oortreding opgelê word en daar bestaan geen wetsvoorsiening of
reëlings tussen Suid-Afrika en Nederland vir die uitdien van ge-
vangenisstraf oor en weer nie. Tensy Suid-Afrika dus bereid is
om aan De Jonge vry geleide te gee om die land te verlaat, is 'n
doeiepunt nou bereik en moet daar aanbevelings vir verdere han-
tering van die saak vir oorweging deur die SVR op 3 Februarie 1986
geformuleer word.

4. Moontlik wil die Ministers aanbevelings ten opsigte van die
volgende besluite oorweeg:

- (a) Tot tyd en wyl Nederland met aanvaarbare voorstelle kom,
of dit in ons eie belang is om anders te besluit, word
De Jonge gelaat waar hy is; die perseel word nie betree
om hom te arresteer nie.
- (b) Sou hy te eniger tyd die perseel verlaat, word hy gearres-
teer en aangehou onder dieselfde statutêre bepalings
waaronder hy voorheen aangehou was.
- (c) Tot tyd en wyl anders besluit word, gaan die SA Polisie
voort om die perseel te bewaak om te verhoed dat De Jonge
ontsnap.

OF

DECLASSIFIED
G E H E I M

~~GEHEIM~~
DECLASSIFIED

- 3 -

Polisiebewaking van die perseël word met ingang van
..... onttrek nadat die Nederlandse Am-
bassade meegedeel is van die voorneme om dit te doen,
maar terselfdertyd verwittig is dat De Jonge gearrester
sal word indien hy buite die perseël gevind word.

(d) Sodra die klagstaat en ander voorbereidings vir die ge-
samentlike verhoor van Pastoors en De Jonge gereed is,
word h verhoordatum bepaal, word die klagstaat aan Pas-
toors beskikbaar gestel en word een aan die Nederlandse
Ambassade vir oorhandiging aan De Jonge gegee. Verskyn
De Jonge nie op die verhoordag nie, word teen Pastoors
alleen voortgegaan en word die saak teen haar afgehandel
met openbaring van De Jonge se betrokkenheid.

(e) Tensy daar vroeër ander verwickelinge is, word die aange-
leentheid weer oor drie maande vir oorweging aan die SVR
voorgelê.

DECLASSIFIED
~~GEHEIM~~

DEPARTEMENT
VAN
BUITELANDSE SAKE

DECLASSIFIED

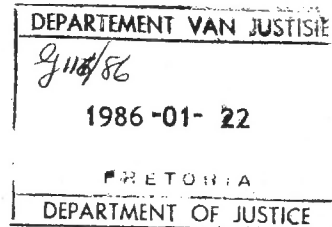
Republiek van Suid-Afrika, Privaatsak X152, Pretoria, 0001

Tel. 28-6912 x 252

J C G Liebenberg

Verw. 400/016/307
86012104u26

22 -01- 1986

GEHEIM

Die Direkteur-Generaal
Justisie

(Vir aandag: Mnr S S van der Merwe)

Die Kommissaris
S A Polisie

(Vir aandag: Brig H Stadler)

GEVAL KLAAS DE JONGE

Dokumentasie:

A. Teleks nr 12 van 10 Januarie 1986 vanaf Den Haag.

Met verwysing na vorige korrespondensie in verband met die De Jonge-geval, word 'n afskrif van bogenoemde teleks ter inligting aangeheg.

J C G Liebenberg

~~DIREKTEUR-GENERAAL~~ : BUITELANDSE SAKE

DECLASSIFIED

DECLASSIFIED

INKOMEND

AFSKRIF NR VAN
LEERNR

1. PRIORITEIT
2. 19860110
3. TELNO 12
4. SALEG DEN HAAG
5. HK PTA ROETE : 241

G E H E I M

1. U 5012 VAN 19860110.
2. TYDENS MINISTER VAN DEN BROEK SE NUWEJAARSONTHAAL HET HY EN AMBASSADEUR WIJNAENDTS MY MEEGEDEEL DAT VANAF HULLE AMBASSADE VERNEEM IS DAT 'N BESLUIT OP 6 OF 7 JANUARIE GENEEM SOU WORD. DIE HOOP IS DEUR HULLE UITGESPREEK DAT DIT ONS ONDERLINGE PROBLEME SOU OPLOS.
3. EK WENS GRAAG DIE VOLGENDE KOMMENTAAR TE LEWER OP U TELEGRAM. NA MY MENING KAN ONS SLEGS VERWAG DAT DIE NDLSE REGERING ENIGE VOORSTEL MET BETREKKING TOT DIE VERHOOR VAN DE JONGE INGEVOLGE 'N WET MET TERUGWERKENDE KRAG, WAT OOK NOG 'N SWAARDER STRAF INHOU, SAL VERWERP.
EK MEEN DIE VOLGENDE REDES IS HIEROP VAN TOEPASSING :
 - 3.1 NEDERLAND IS ALGEMEEN BEKEND AS DIE WES-EUROPESE LAND WAAR STRAF VIR MISDAAD LIGTER IS AS IN BYVOORBEELD MEESTE ANDER WESTERSE LANDE.
 - 3.2 SUID-AFRIKAANSE WETGEWING MET TERUGWERKENDE KRAG WAT IN DE JONGE SE GEVAL VAN TOEPASSING GEMAAK SAL WORD, SAL ONAANVAARBAAR WEES. AS HOOFREDE HIERVOOR SAL U BEWUS WEES DAT REEDS AAN MY GESE IS DAT MINISTER VAN DEN BROEK 'N 'PAKKET' VAN 'N KONSEP-VERSTANDHOUDING TUSSEN DIE RSA EN NEDERLAND OOR DIE HANTERING VAN DIE SAAK AAN DIE VERNAAMSTE PARTYE (PVDA, CDA EN VVD) MOET VOORLE. DIT GELD OOK WAT HIERDIE PARTYE IN DIE EERSTE KAMER BETREF. EK TWYFEL VIR GEEN OOMBLIK DAARAAN NIE DAT DIE SOSIALISTE (PVDA) ENIGE VOORSTEL SOOS DEUR U GENOEM, NIE ALLEEN SAL VERWERP NIE MAAR DIT NOG SAL UITRUIT, INDIEN VAN DEN BROEK DIT SOU WAAG OM DIE INDRUK TE SKEP DAT HY DIT ERNSTIG OORWEEG OM DIT GOED TE KEUR.
 - 3.3 SOOS U BEWUS IS, VIND DIE ALGEMENE VERKIESINGS IN NDL. OP 21 MEI 1986 PLAAS EN DIE OPPOSISIE VAN DIE KOALISIE-REGERING SAL ALKL REGERING SAL ALLES IN HULLE VERMOE DOEN OM DIE 'SWAKHEDE' VAN DIE REGERING, VERAL IN DIE GEVAL VAN SA POLITIEK, AAN DIE GROOT MAS TE HANG.

END

DECLASSIFIED

DECLASSIFIED
UITERS GEHEEM

MEMORANDUM

SPEZIALE WERKGROEP BESTAANDE UIT AMPTENARE VAN DIE
DEPARTEMENTE JUSTISIE, BUITELANDSE SAKE EN POLISIE

ONDERWERP : DIE GEVAL KLAAS DE JONGE

INLEIDING EN AGTERGROND

Klaas de Jonge verkeer sedert 19 Julie 1985 in die Nedbankgebou. Nadat die Nederlandse Ambassade na hul nuwe perseel verhuis het, verkeer hy in die enkele kantore wat steeds deur die Nederlandse Ambassade in die Nedbankgebou geokkupeer word.

Verteenwoordigers van die Suid-Afrikaanse en Nederlandse Regerings het reeds by vier geleenthede formele samesprekings gevoer ten einde die aangeleentheid tot 'n oplossing te bring.

Die reaksie van die Nederlandse Regering na die jongste samesprekings wat vanaf 20 tot 22 November te Pretoria plaasgevind het, kom daarop neer dat De Jonge nie oorhandig sal word nie

- indien hy ingevolge die Wet op Binnelandse Veiligheid aangekla word;
- indien daar enigsins 'n moontlikheid bestaan dat die doodstraf opgelê kan word;

DECLASSIFIED
UITERS GEHEEM

DECLASSIFIED
UITERS GEHEIM

2

- tensy uitsluitel verkry is ten aansien van die uitdienen in Nederland van enige gevangenisstraf wat opgelê mag word.

Die posisie van Mev Pastoors, 'n mededader, is 'n verdere kompliserende faktor. Pastoors word sedert 1985-06-28 aangehou ingevolge artikel 29 van die Wet op Binnelandse Veiligheid. Artikel 29(2)(a)(ii) van genoemde wet stel 'n tydperk van ses maande waarna redes voor 'n hersieningsraad aangevoer moet word waarom sodanige aangehoudene nog nie vrygelaat is nie. In die betrokke geval het die tydperk op 1985-12-27 verstryk. Dit kan beswaarlik verwag word dat die hersieningsraad Pastoors se verdere aanhouding sal magtig indien sodanige aanhouding bloot afhanklik is van die suksesvolle oplossing van die De Jonge geval en geen waarborg verskaf kan word dat dit binne afsienbare tyd sal kan geskied nie.

Die bewaking van De Jonge in die Nedbankgebou verg daaglik 'n span van 21 lede van die Suid-Afrikaanse Polisie. Daar word gebruik gemaak van polisiebeamptes met spesiale opleiding. Die kostes hieraan verbonde is besig om buitensporige afmetings aan te neem.

ALTERNATIEWE WYSES VAN OPTREDE

In die lig van die genoemde faktore en met die veronderstelling dat

DECLASSIFIED
UITERS GEHEIM

DECLASSIFIED

UITERS GEHEIM

3

- die betrekkinge met die Nederlandse Regering nie in gevaar gestel word nie;
- die Suid-Afrikaanse outoriteite nie eensydiglik die betrokke perseel betree ten einde De Jonge in hegtenis te stel nie; en
- die verhoor van Patoors nie veel langer vertraag kan word nie,

word die volgende wyses van optrede uitgespel met uitwysing van die moontlike implikasies daaraan verbonde:

1. Daar word verder met die Nederlandse Regering onderhandel om De Jonge aan die Suid-Afrikaanse outoriteite te oorhandig sodat hy verhoor kan word.

ARCHIVE FOR JUSTICE

Implikasies

- tot tyd en wyl sodanige oorhandiging bewerkstellig kan word, bly De Jonge in die Nedbankgebou en die polisiebewaking word op die huidige basis voortgesit met die kostes daaraan verbonde;
- die verhoor teen Patoors moet 'n aanvang neem. Aanvanklik moet die proses verloop met die veronderstelling dat die mededaders gesamentlik vervolgsal kan word. Die Prokureur-generaal stel dus 'n gesamentlike akte van beskuldiging op teen Patoors en De Jonge en formuleer die klagtes ingevolge artikel 54 van die Wet op Binnelandse

DECLASSIFIED

UITERS GEHEIM

UITERS GEHEIM
DECLASSIFIED

4

Veiligheid. Sodra die akte gereed is word dit op Pastoors beteken en word dit aan die Nederlandse en Belgiese Regerings beskikbaar gestel. Die Nederlandse Regering word versoek om die Suid-Afrikaanse outoriteite in die geleentheid te stel om die akte op De Jonge te beteken en geen belemmering in die weg te plaas nie sodat die verhoor teen De Jonge 'n aanvang kan neem. Indien die Nederlandse Regering steeds weier om sy samewerking te verleen ten einde die verhoor van De Jonge moontlik te maak, gaan die verhoor teen Pastoors voort;

- sodanige optrede kan egter die verhoor teen Pastoors beïnvloed. Dit spreek vanself dat indien Pastoors alleen vervolg word, die Prokureur-generaal met verskeie probleme te kampe sal hê en die moontlikheid moet onder oë gesien word dat die saak teen haar heelwat verswak mag word aangesien dit heel moontlik is dat sy sal poog om die skuld op De Jonge te pak;
- die verhoor van Pastoors sal sekerlik opslae maak in die media; veral gekonsentreerd in die lande waar die betrokke persone persoonlike bande het: Nederland, België en Wes-Duitsland;
- die publisiteit wat verleen mag word aan enige aantygings van Pastoors ten aansien van die betrokkenheid van De Jonge by voorbereidings-handelinge vir terreurdade, mag dalk groter druk op die Nederlandse Regering plaas om hul samewerking te

DECLASSIFIED
UITERS GEHEIM

DECLASSIFIED
UITERS GEHEIM

5

verleen sodat hy verhoor kan word. Die Nederlandse Regering hou steeds vol dat dit nie hul bedoeling is om hom aan vervolging en beregtiging vir wederregtelike optrede te onttrek nie.

2. Die Nederlandse Regering word in kennis gestel dat die lede van die Suid-Afrikaanse polisie nie meer die Nedbankgebou sal bewaak nie. Indien De Jonge dit buite die perseel waag, sal hy egter in hegtenis geneem word.

Implikasies

- die verhoor teen Patoors sal steeds sy loop moet neem met al die proses en gevolge daaraan verbonde soos hierbo uiteengesit;
- die koste ~~verbonde~~ aan die bewaking van die Nedbankgebou sal bespaar word;
- die moontlikheid dat De Jonge mag ontsnap word aansienlik vergroot. Die huidige deeglike polisiebewaking kan nie absoluut verseker dat De Jonge nie ontsnap nie en die onttrekking van sodanige bewaking maak eintlik die pad oop dat De Jonge hom met veel groter gemak, met of sonder hulp uit die voete kan maak;
- sodanige onttrekking en die poging om die onus op die Nederlandse Regering te plaas om in te stem vir sy verdere bewaking kan gesien word as 'n erkenning dat die Nederlandse Regering met reg aan De Jonge

DECLASSIFIED
UITERS GEHEIM

DECLASSIFIED

UITERS GEHEIM

6

diplomatieke asiel verleen; 'n reg wat die Suid-Afrikaanse Regering tot dusver ten sterkste ontken het;

- waarskynlik sal die Nederlandse Regering nie bereid wees om verantwoordelikheid te aanvaar vir sy verdere bewaking ten einde te verseker dat hy voor die hof teregstaan nie;

- indien hulle wel sodanige verantwoordelikheid aanvaar, mag die Nederlandse Regering moontlik argumenteer dat hulle in die omstandighede geregtig is om De Jonge na die Nuwe Ambassade perseel oor te plaas wat die moontlikheid versterk dat die situasie nie tot 'n spoedige oplossing gebring sal kan word nie;

- in die konteks van die huidige veiligheidsgebeure kan sodanige onttrekking van polisie-amptenare binnelandse politieke reperkussies meebring.

3. Die Nederlandse Regering word in kennis gestel dat die polisiebewaking onttrek word met die uitsondering van een polisiebeampte wat by die ingang na die perseel wat deur die Ambassade geokkupeer word, geplaas word.

Implikasies

- 'n groot deel van die koste verbonde aan die bewaking van die Nedbankgebou word bespaar;

UITERS GEHEIM

DECLASSIFIED

DECLASSIFIED
UITERS GEHEIM

7

- sodanige simboliese bewaking verminder nie juis die moontlikheid van ontsnapping nie;
 - die Nederlandse Regering word tog bewus gemaak dat die Suid-Afrikaanse owerhede nie die bewaking sonder meer opgehef het nie, met die gevolg dat enige heimlik verwydering van De Jonge terwyl onderhandelinge steeds aan die gang is as 'n daad ter kwader trou beskou sal kan word.
4. Die bewaking van die Nedbankgebou word opgehef maar die Nederlandse Regering word nie in kennis gestel nie.

Implikasies

- sodanige stap sal nie ongemerk kan geskied nie sodat die indruk gewek mag word dat die Suid-Afrikaanse owerhede nie verder belang het by die inhegtenisname en verhoor van De Jonge nie;
- indien De Jonge sou ontsnap sou die Nederlandse Regering met gemak alle aandadigheid daaraan kan ontken en die blaam op die Suid-Afrikaanse owerhede probeer plaas.

DECLASSIFIED
UITERS GEHEIM

DECLASSIFIED
UITERS GEHEIM

AAN : DIE MINISTER VAN BUITELANDSE SAKE
DIE MINISTER VAN JUSTISIE

VERSLAG EN AANBEVELINGS RE KLAAS DE JONGE NA GESPREK MET
NEDERLANDSE AFGEVAARDIGDES OP 20 EN 22 NOVEMBER 1985

AGTERGROND

1. Klaas de Jonge is in hegtenis geneem en aangehou ingevolge artikel 29 van die Wet op Binnelandse Veiligheid, 1982. Tydens ondervraging is hy uitgeneem om uitwysings te doen en het toe na die Nederlandse Ambassade in die Nedbank-gebou ontsnap, maar is dadelik weer in hegtenis geneem. Na protes van die Nederlandse Regering is hy aan die Ambassade terugbesorg. Intussen het die Ambassade na 'n nuwe perseël verhuis, maar vertrekke word steeds in die Nedbank-gebou beset en De Jonge bevind hom steeds daar. Die Suid-Afrikaanse Polisie bewaak die gebou om te verhoed dat hy ontsnap. Twee Nederlandse polisie-beamptes is saam met De Jonge in die gebou. Suid-Afrika vra dat De Jonge teruggehandig moet word en Holland het dit tot dusver nie gedoen nie.

2. Daar was kommunikasie tussen die twee Regerings op ander wyses, maar in die loop van 'n soeke na 'n oplossing vir die De Jonge-saak sonder 'n dramatiese verslegting in die betrekkinge tussen die twee Regerings, het daar agtereenvolgens vier maal

DECLASSIFIED

UITERS GEHEIM

DECLASSIFIED
UITERS GEHEIM

- 2 -

formele samesprekings plaasgevind:

- (i) Tussen die Nederlandse Minister van Buitelandse Sake en die Suid-Afrikaanse Ministers van Buitelandse Sake en van Justisie in Pretoria.
- (ii) Tussen regsspanne in Genève.
- (iii) Tussen 'n Nederlandse reisende ambassadeur (Wijnaendts) en die Suid-Afrikaanse Minister van Buitelandse Sake in Pretoria.
- (iv) Tussen kleiner regsspanne in Pretoria.

3. In die loop van die onderhandelinge het Nederland gevra dat De Jonge toegelaat moes word om na Nederland geneem te word vir verhoor aldaar, of dat hy soontoe gedeporteer moes word, of dat die geskil aan derdeparty-arbitrasie onderwerp moes word en dat De Jonge intussen vry geleide na die nuwe Ambassadeperseël gegee moes word. Van Suid-Afrikaanse kant was al hierdie voorstelle verwerp en is steeds gevra dat hy vir verhoor alhier teruggehandig moes word. Hieroor wou die Nederlanders aanvanklik nie praat nie. Op hulle versoek het die ontmoeting in Genève toe plaasgevind, hoofsaaklik om te kyk of daar nie ooreenstemming oor die volkeregtelike regte

DECLASSIFIED
UITERS GEHEIM

UITERS GEHEIM
DECLASSIFIED

- 3 -

en verpligtinge verkry kon word nie. Daarin is nie geslaag nie. Om 'n dreigende krisis te probeer afweer (De Jonge sou moontlik met geweld uit die Nedbank-gebou gehaal word) is ambassadeur Wijnaendts na Suid-Afrika gestuur. Die krisis is afgeweer en hy is terug na Holland met die onderneming om aan sy Regering gedagterigtings voor te lê waarvolgens hulle tog die moontlikheid om De Jonge voorwaardelik vir verhoor alhier te oorhandig, sou kon oorweeg. Nadat Minister Van den Broek met lede van sy opposisie gepraat het, het hulle toe regsmense na Suid-Afrika gestuur om daardie gedagterigtings verder te bespreek en dit is dan hierdie samesprekings waaroor nou verslag gedoen word.

DIE SAMESPREKINGS

4. Die samesprekings het plaasgevind op 20 en 22 November 1985 in Pretoria. Aan Nederlandse kant was meneer Mees Geesteranus, Hoofregsadviseur van hulle Departement van Buitelandse Sake, mevrou Bonne, hoof van die internasionale afdeling van hulle Departement van Justisie en meneer Bentinck van hulle plaaslike Ambassade. Die Suid-Afrikaanse groep het bestaan uit die Direkteur-generaal van Justisie, die Adjunk-direkteur-generaal van Buitelandse Sake (op 22 November vervang deur meneer Liebenberg), die Prokureur-generaal van die Witwatersrand en professor Vorster van die Departement van Buitelandse Sake.

DECLASSIFIED
UITERS GEHEIM

DECLASSIFIED

UITERS GEHEIM

- 4 -

5. Die samesprekings is gevoer op die verstandhouding dat alles tentatief is en dat wat ook al op ooreengekom word, slegs ter oorweging van ons Regerings sou wees. Aan die einde van die dag, is 'n stuk gesamentlik opgestel en ooreengekom om dit aan ons Regerings vir oorweging voor te lê. 'n Afskrif is aangeheg en gemerk "A".

6. Die plan wat in "A" volledig uiteengesit word, en wat ons Regering ook nou kan oorweeg, kan soos volg opgesom word:

- (i) Die SA Polisie kan De Jonge in teenwoordigheid van Ambassadepersoneel en sy regsverteenvoerder verder ondervra. Indien hy plekke of iets anders sou wou uitwys, kan hy vir hierdie doel uitgeneem word.
- (ii) Nadat die ondervraging voltooi is, sal die Prokureur-generaal besluit of hy 'n vervolging gaan instel.
- (iii) Die Nederlandse groep vra 'n onderneming dat De Jonge nie onder die Wet op Binnelandse Veiligheid, 1982 aangekla word nie en sekere ander ondernemings in verband met die vervolging. Die Suid-Afrikaanse kant was nie hiertoe bereid nie en het voorgestel 'n onderneming dat hy slegs in verband met die laai van wapenopslagplekke en die gebruik daarvan aangekla sou

DECLASSIFIED

UITERS GEHEIM

DECLASSIFIED

UITERS GEHEIM

- 5 -

word (tesame met ander minder belangrike ondernemings).

- (iv) Sou 'n vervolging ingestel word, sal De Jonge elke verhoordag deur die polisie by die Nedbank-gebou afgehaal word en weer daar terugbesorg word.
- (v) Word hy onskuldig bevind, kan hy uit Suid-Afrika vertrek.
- (vi) Word hy skuldig bevind, word sy verblyf in die Nedbank-gebou beëindig en word hy (afhangende van die Hof se besluit) in 'n gevangenis opgeneem.
- (vii) Word hy tot gevangenisstraf gevonniss, begin hy dadelik daardie vonnis uitdien (of hy wou appelleer of nie).
- (viii) Indien die doodvonnis opgelê word, sal die Staatspresident begenadiging oorweeg met inagneming daarvan dat die doodsvonniss in Nederland afgeskaf is.
- (ix) Die Nederlanders het gevra dat ooreengekom moet word dat, sou hulle regering vra dat De Jonge na Nederland oorgeplaas word om die res van die gevangenisstraf wat hy dan nog moet uitdien, daar uit te dien, die Suid-Afrikaanse Regering sou saamwerk (hulle sal

DECLASSIFIED

UITERS GEHEIM

DECLASSIFIED
ULTERS GEHEIM

- 6 -

waarskynlik eers in 1987 oor wetgewing beskik om so-
iets moontlik te maak). Van Suid-Afrikaanse kant was
ons benadering dat 'n formele algemene ooreenkoms oor
die oorplasing van gevangenes (ingevolge ons Wet op
Gevangenis) onderhandel moes word en dat hulle dan
in terme daarvan 'n versoek ten opsigte van De Jonge
kan rig. Hulle was weer nie te vinde vir 'n algemene
ooreenkoms nie.

- (x) Van Suid-Afrikaanse kant het ons voorgestel dat indien
daar nie konsensus in verband met die aanklag bereik
kan word nie, daar intussen nietemin voortgegaan word
met die ondervraging van De Jonge. Die Nederlanders
sou die gedagte aan hulle Regering oordra, maar wou
hulle nie daarmee vereenselwig nie.

BESINNING

7. Daar is twee kardinale punte waarop die afvaardigings nie
kon ooreenkom nie. Dit is die kwessie van die aanklag en die
kwessie van die uitdien van die res van 'n gevangenisstrafvon-
nis in Nederland. Daarvan dink ons die eerste is die belang-
rikste.

8. Van Nederlandse kant is dit gestel dat enige ooreenkoms

DECLASSIFIED
ULTERS GEHEIM

UITERS GEHEIM
DECLASSIFIED

- 7 -

wat hulle Regering met Suid-Afrika oor die De Jonge-saak sou wou aangaan, aan bekragtiging deur hulle Parlement onderhewig is. Daarom dan ook dat hulle Minister vooraf met opposisie-lede moes praat. Hulle sê dat die bepalings van die Wet op Binnelandse Veiligheid so onaanvaarbaar is in Europese en ander Westerse kringe, dat hulle nooit 'n ooreenkoms sal kan aangaan indien hulle nie 'n onderneming het dat De Jonge nie onder daardie Wet aangekla sal word nie. Sou hulle De Jonge vir vervolging onder daardie Wet oorhandig, is hulle oortuig dat dit tot die val van hulle Regering kan lei. Hulle is dus van mening dat hulle Regering op hierdie punt sal moet volstaan.

9. Na afloop van die samesprekings het die Prokureur-generaal onderneem om weer eens na die getuienis wat reeds beskikbaar is (De Jonge en Pastoors moet nog verder ondervra word) te kyk en te bepaal of daar nie met ander aanklagte as aanklagte onder die Wet op Binnelandse Veiligheid volstaan kan word nie.

10. Volgens die reeds beskikbare inligting was De Jonge oor 'n tydperk gemoed met die inbring in die Republiek van wapens, ammunisie en plofstof en die versteek daarvan in verskeie opslagplekke. Hy het opgetree in samewerking met (onder andere) ene mevrou Pastoors, met wie hy op 'n stadium getroud was. Die laaste opslagplek wat hulle gelaai het, was naby Halfweghuis.

UITERS GEHEIM
DECLASSIFIED

~~UITERS GEHEIM~~
DECLASSIFIED

- 8 -

Dit het hulle gesamentlik gedoen terwyl die polisie hulle vanaf 'n afstand dopgehou het. Daarvandaan is hulle agtervolg en later afsonderlik arresteer. De Jonge is arresteer terwyl hy per motor in die Wes-Transvaal op pad was na Botswana. Die motor het ingeboude versteekplek gehad en 'n pistool is by hom gevind. Getuienis oor die laai van die laaste opslagplek (wat slegs plofstof bevat het en nie wapens nie) en die pistool wat in sy besit gevind is, kan deur polisiegetuies gelewer word, maar getuienis oor ander opslagplekke bestaan bloot uit sy eie uitwysings.

11. Gemeet aan hierdie inligting, is die Prokureur-generaal steeds van mening dat die enigste aanklag waarop 'n straf verwag kan word wat darem verband hou met wat De Jonge gedoen het, 'n aanklag ingevolge artikel 54 van die Wet op Binnelandse Veiligheid is. Dit is 'n moeilike aanklag om te bewys want daar is motiewe ter sprake en nie net handeling nie; daar moet bewys word wat in die beskuldigde se gedagte omgegaan het. Andersins kan hy slegs vir die onwettige besit van die pistool aangekla word en daarvoor sal hy, in verhouding, maar 'n onbenullige vonnis kry. Dit is werklik jammer dat daar nie 'n spesifieke statutêre misdryf is wat dit dek wat De Jonge gedoen het nie. Moontlik het die tyd aangebreek dat so 'n misdryf geskep moet word. Dit kan selfs moontlik met terugwerkende krag gedoen word sodat De Jonge ook nog daarvan aangekla kan word. Die Prokureur-generaal gaan 'n voorlegging hieroor

DECLASSIFIED

~~UITERS GEHEIM~~

DECLASSIFIED

UITERS GEHEIM

- 9 -

maak en die gedagterigting sal afsonderlik verder gevoer word.

12. Oorhoofs gesien, is goeie vordering gemaak. Vir die eerste keer was die Nederlanders bereid om oor oorhandiging vir verhoor alhier te onderhandel. Hulle het werklik 'n probleem aan hulle kant en daar is, so meen ons, 'n begeerte om tot 'n oplossing te kom in 'n saak wat vir hulle groot ongerief en verleentheid skep. Hoe langer die saak sloer, hoe ongemakliker word hulle posisie.

13. Aan Suid-Afrikaanse kant word ons posisie al hoe sterker. Dit pas eintlik die Prokureur-generaal om nog 'n bietjie tyd te wen voordat hy verplig word om 'n aanklag te formuleer en hof toe te gaan. Dit is so omdat Pastoors weer begin praat het en interessante verdere getuienis nou deur haar openbaar word wat ook verder opgevolg moet word. Die enigste nadeel vir ons in die verloop van tyd, is dat die polisie skaars mannekrag moet aanwend om De Jonge in die Nedbank-gebou op te pas. Moontlik kan daar hiervoor ook 'n oplossing gevind word.

AANBEVELINGS

14. Daar word aanbeveel dat die Regering die plan soos in "A" uiteengesit, aanvaar, met uitsondering van die verlangde

DECLASSIFIED

UITERS GEHEIM

~~UITTERS GEHEIM~~
DECLASSIFIED

- 10 -

ondernemings in verband met die aanklag, die gebruik van getuienis verkry tydens aanhouding onder die Wet op Binnelandse Veiligheid en die oorplasing van De Jonge om sy vonnis (indien gevangenisstraf opgelê word) in Nederland uit te dien.

15. Daar word voorts voorgestel dat die Nederlandse Regering meegedeel word dat die plan in breë trekke aanvaar word. Sekere besonderhede kan egter nie nou oorweeg word nie. So kan die gevraagde ondernemings in verband met die aard van die aanklag nie nou reeds oorweeg word nie. Daar word dus aan hulle voorgestel dat daar voorlopig met die reëlings vir die afhandeling van De Jonge se ondervraging voortgegaan word. Na afhandeling daarvan sal die Nederlandse versoeke rakende die aard van die aanklag en getuienislewering by die verhoor aandag kan kry.

16. Daar word ook aanbeveel dat intussen dringend gekyk word na die moontlike skepping van spesifieke statutêre misdrywe wat handeling soos dié van De Jonge sal dek. Dieselfde probleem doen hom in baie ander gevalle voor en daarmee kan die afhandeling van baie veiligheidsake bespoedig en vergemaklik word.

(get) *S.S. v.d. Werve*
DIREKTEUR-GENERAAL : JUSTISIE
29=11=85

~~UITTERS GEHEIM~~
DECLASSIFIED

NEGOTIATIONS CONCERNING KLAAS DE JONGE

Representatives from the Netherlands and South Africa met in Pretoria on 20 and 22 November 1985 to discuss arrangements under which De Jonge can be made available to stand trial in South Africa. The discussion took place on the level of officials and subject to referral to the respective Governments for consideration.

The representatives agreed, except where expressly otherwise stated, that the following proposals be submitted to their respective Governments for consideration.

(i) Members of the South African Police will be allowed to continue with the interrogation of De Jonge in the premises presently occupied by the Netherlands Embassy in the Nedbank building. Members of the Embassy staff and De Jonge's lawyer can be present. Questioning will take place during office hours (08h30 - 16h30) and after reasonable notice has been given. The police officers involved will identify themselves to the Embassy officials. Should the pointing out of places, articles or persons require that those involved leave the premises, De Jonge can be taken out for that purpose only if he agrees to do so. He will be returned to the premises on the same day unless other arrangements have been agreed upon. In such a case De Jonge's lawyer and members of the Embassy staff may accompany him. If De Jonge were to attempt to escape during such pointings out,

he will forfeit the protection he would enjoy in terms of the proposed arrangements. Section 205 of the Criminal Procedure Act, 1977 will not be applicable to this investigation.

(ii) After the completion of the interrogation, the Attorney-General will consider all the evidence available and decide whether to charge De Jonge with a criminal offence or offences. If he decides not to prosecute him, De Jonge will be allowed to leave the country. Should he decide to prosecute, an indictment will be prepared and served on De Jonge within a reasonable time.

(iii) The South African representatives suggested that the Attorney-General could undertake not to charge De Jonge with any offence except offences associated with the loading of arms cachés and the use to which these cachés were put. De Jonge will not be prosecuted for a contravention of section 13 of the Internal Security Act, 1982.

The representatives of the Netherlands asked for undertakings along the following lines:

- (1) that De Jonge not be prosecuted for an offence under the Internal Security Act, 1982;
- (2) that once the trial has commenced, i.e. after the accused has pleaded to the charge(s), the prosecution does not

add any further charges, save such as may come to light during the course of the trial;

- (3) that statements made by De Jonge whilst having been detained in terms of section 29 of the Internal Security Act, 1982 will not be used in evidence against him, nor will statements obtained from other witnesses detained in terms of that section be used against him. It is understood that section 218 of the Criminal Procedure Act, 1977 can be applied and that evidence obtained in the course of his further interrogation as envisaged above is excluded from this request;

ARCHIVE FOR JUSTICE

- (4) De Jonge should not be charged together with another person who may be charged with an offence under the Internal Security Act, 1982;
- (5) that the prosecution does not use De Jonge's political convictions for purposes of aggravation of sentence.
- (iv) De Jonge will remain on the premises presently occupied by the Netherlands Embassy in the Nedbank building during the trial but will be transported daily by the South African Police to and from the court. The existing valid warrants of arrest will be suspended provided De Jonge does not try to escape. His lawyer and the representative of the Netherlands Embassy are at liberty to accompany him. In the court

building De Jonge will be detained during court recesses in the usual manner. As is usual in South Africa, the trial will be in open court but if the presiding judicial officer rules that proceedings take place in camera, the prosecution will not object to the presence of a member of the Netherlands Embassy. In the event that De Jonge refuses to attend court, the Netherlands Embassy will allow the South African Police to effect De Jonge's arrest on the premises in terms of section 39 of the Criminal Procedure Act, 1977 and therewith De Jonge's sojourn on the premises will come to an end.

(v) If De Jonge is sentenced by the court for contempt of court the arrangements in the previous paragraph will fall away until the sentence has been satisfied.

(vi) As is normal in the South African criminal justice system, De Jonge will be able to be assisted and represented by legal counsel of his choice and in this respect the Netherlands Government or any other party can provide the necessary funds.

(vii) The Netherlands Government may send observers to attend the trial in full.

(viii) If De Jonge is found not guilty and discharged, or if he is found guilty and sentenced to a fine (which is paid) or given a suspended sentence, he will be free to leave the

country.

(ix) The conviction of De Jonge will terminate his sojourn on the premises in the Nedbank building.

(x) If he is sentenced to a term of imprisonment, he will commence serving the sentence in a South African prison on the day the sentence is pronounced. The fact that he may lodge an appeal will not change this arrangement.

(xi) De Jonge will not be prosecuted on further charges subsequent to his conviction nor will he be subjected to further interrogation by the South African Police.

(xii) If a death sentence is imposed, the State President will consider commuting the sentence, bearing in mind that the death sentence has been abolished in the Netherlands.

(xiii) The Netherlands delegation proposed the following:

Should the Netherlands Government request that the prisoner be transferred to the Netherlands, the South African Government will cooperate if -

(a) De Jonge has been sentenced to imprisonment;

(b) De Jonge agrees to such a transfer; and

- (c) at the time of the request De Jonge has to serve at least a further six months imprisonment.

The South African representatives adopted the following approach:

In South Africa the necessary legal provision already exists for the conclusion of arrangements with foreign states for the transfer of sentenced prisoners. The South African side's approach is, that they would not be able or prepared to recommend to their government that an agreement be entered into ad hoc for De Jonge. They suggest the negotiation of a general agreement as provided for in the Prisons Act, 1957. Once such an agreement has been concluded, a request for De Jonge's transfer in terms of that agreement can then be made and considered by the South African government.

[Footnote : The Netherlands representative explained that the necessary Netherlands legislation to facilitate such a procedure will probably not be in force before January, 1987.]

(xiv) The representatives agreed that this document be submitted to their respective Governments for consideration with the recommendation that the final position of the Governments be communicated to each other as soon as possible.

(xv) Should there then still be disagreement about the

- 7 -

nature of the charges to be brought, the South African representatives recommend that the arrangements set out herein concerning interrogation before the formulation of charges, be considered by the respective Governments on its own.

PRETORIA

22 NOVEMBER 1985

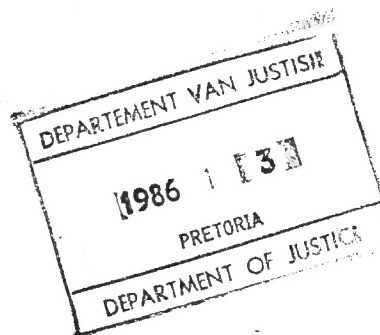
INKOMEND

AFSKRIF NR ... VAN ...
LEERNR

1. ROETINE
2. 19851224
3. TELNO 689
4. SALEG DEN HAAG
5. HK PTA ROETES : 200 EN 700

EN CLAIR

KLAAS DE JONGE

1. ALGEMEEN DAGBLAD (21/12) HET ARTIKEL ONDER OPSKRIF 'WESPENNEST NOG LANG NIET OPGERUIMD' GEPLAAS. VOLGENDE PUNTE WORD DAARIN GEMAAK.
2.
 1. NDLSE REGERING IS MET DE JONGE-SAAK IN 'N JURIDIESE EN POLITIEKE PERDEBYENES GEWIKKEL.
 2. HOEWEL DIE BUITELANDSE MINISTERIE 'N PUBLISITEITS-EMBARGO OP DIE SAAK GEPLAAS HET, KON MINISTER VAN DEN BROEK NIE DAARMEE TYDENS SY BEGROTINGSDEBAT WEGKOM NIE. DIE VOLLEDIGE KOMMENTAAR VAN VAN DEN BROEK IS REEDS TELEFONIES AAN U OORGEDRA.
 3. DIE BERIG MELD DAT DE JONGE NA BEWERING VIR 'N OOS-DUITSE EN NEDERLANDSE INLIGTINGSDIENS SOU GEWERK HET EN DAT DIE SA AMBASSADE OP 6 FEBRUARIE INLIGTING UIT 'N OOS-DUITSE BRON SOU VERKRY HET WAT AAN PRETORIA DEURGESTUUR IS. (GEMELD MAG WORD DAT EK GEEN KENNIS HIERVAN DRA NIE EN ONS LEERS EN KRIPTOREKORDS BEVAT GEEN TELEGRAM WAT DEUR BUITELANDSE SAKE AFDELING VERSEND IS NIE).
4. DIE BERIG SPEKULEER DAT AANGESIEN VERBODE WAPENBESIT OOK IN NEDERLAND STRAFBAAR IS, WORD DAAR TANS TUSSEN ONS TWEE LANDE ONDERHANDEL OOR 'N VERDRAG WAT UITSLUITLIK OP DIE DE JONGE-SAAK VAN TOEPASSING SAL WEES. MAAR, AANGESIEN SO 'N VERDRAG DEUR DIE PARLEMENT GOEDGEKEUR SAL MOET WORD, SAL DIE NDLSE REGERING OOK DIE POSISIE VAN DIE ARBEIDERSPARTY IN AANMERKING MOET NEEM.
5. VERDER WORD VERKLAAR DAT DE K JONGE SE INSTEMMING TOT SO 'N VERDRAG OOK NODIG SAL WEES AANGESIEN 'N VERDRAG NIE GESLUIT MAG WORD WAT DIE POSISIE VAN 'N PERSOON NADELIG MAG BEINVLOED NIE..

IN DIE VERBAND WORD VERKLAAR DAT DE JONGE SE D ADVOKAAT (BOUCHEZ) EN SY ADVISEUR (PROF. H MEIJERS) IN HIERDIE OPSIG WAKSAAM IS.

MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Den Haag, 5 december 1985

Geacht Edele!

Het rapport dat door onze juridische experts is opgesteld n.a.v. hun recente besprekingen in Pretoria, heb ik met bijzondere aandacht bestudeerd. Hun overleg vond plaats op basis van het pakket dat door U en Uw medewerkers op 4 en 5 oktober jl. besproken is met de Ambassadeur in Algemene Dienst van mijn Departement.

U en ik waren het er reeds over eens dat het probleem, waarvoor wij ons gesteld zien, een politieke oplossing vergt. Ik meen er dan ook goed aan te doen de Nederlandse uitgangspunten voor een dergelijke oplossing nog eens vast te leggen.

Het is niet onze bedoeling om de Heer de Jonge aan vervolging en eventuele berechting te onttrekken. De Internal Security Act wijkt echter te zeer af van de normen die in Nederland gangbaar zijn om daarvoor aanvaardbaar te kunnen zijn. De zaak tegen de Heer de Jonge zal zich derhalve, naar onze opvatting, geheel buiten het kader van de ISA moeten voltrekken.

Het zal U niet verrassen dat alleen al het denkbeeld van een eventuele veroordeling tot de doodstraf door Nederland moet worden afgewezen.

Tenslotte acht ik, ingeval van veroordeling van de Heer de Jonge in Zuid-Afrika, overname van strafexecutie door Nederland essentieel.

Daarnaast bevat het rapport van onze juridische experts een aantal andere punten die m.i. nader besproken zouden moeten worden; dit zou in een latere fase kunnen gebeuren.

De besprekingen in Pretoria van oktober en november zijn nuttig geweest en vormen m.i. een bruikbare basis voor verder overleg. Ik geef U gaarne de verzekering dat ook van mijn kant een spoedige afronding wordt nagestreefd.

Uw nadere berichten zie ik met belangstelling tegemoet.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,

(H. van den Broek)

Zijner Excellentie
De Heer R.F. Botha
Minister van Buitenlandse Zaken
te
PRETORIA

DECLASSIFIED
G E N E I M

MINISTER

KLAAS DE JONGE

1. Nadat die verwickelinge rondom De Jonge vanoggend by die S/V R bespreek is, is daar besluit dat die verdere hantering van die saak deur die Ministers van Buitelandse Sake, van Wet en Orde en van Justisie bespreek moes word en dat hulle dit dan by die Staatspresident moes uitklar. Nadat die Raad verdaag het, het u en Minister Botha in die wagkamer ontmoet en gevra dat ek die saak met generaal Coetzee moes bespreek in 'n poging om konsensus te kry.

2. Ek het vanmiddag vir generaal Coetzee (saam met lt-genl Schutte en brigadiers Studler en Van der Merwe) in sy kantoor ontmoet. Na bespreking het generaal Coetzee onderneem om by sy Minister aan te beveel dat die Nederlandse Regering meegedeel word dat daar nie nou 'n besluit geneem kan word aangaande die aard van die aanklag teen De Jonge nie; en daar voorts aan hulle voorgestel word dat daar voorlopig met die reëlings vir die afhandeling van De Jonge se ondervraging voortgegaan word, waarna daar oor 'n aanklag besluit kan word. Indien die Minister sy

DECLASSIFIED

DECLASSIFIED

aanbeveling aanvaar, behoort daar niks in die weg te staan van die aanvaarding deur die drie Ministers van die aanbevelings vervat in paragrawe 14 en 15 van die memorandum gedateer 29 November 1985 nie. Ek wil graag aan die hand doen dat daardie paragrawe gebruik word om die formulering van die Regeringsbesluit oor die reaksie wat na die Hollanders moet uitgaan, te verkry.

3. Generaal Coetzee gaan egter ook twee ander aksies neem. Eerstens gaan hy aan sy Minister voorstel dat na kennisgewing aan die Nederlandse Ambassade, die polisie van die Nedbankgebou onttrek word. Die verantwoordelikheid om na De Jonge om te sien sal dan op die Ambassade rus. Sou De Jonge daarna op enige plek buite die Ambassade aangetref word, sal hy ~~arresteer~~ word.

4. Daarbenewens gaan generaal Coetzee meneer Von Lieres spreek in h poging om hom te oorreed om intussen vir Pastoors alleen aan te kla. Hy glo ~~dat~~ ^{dit} dat die Nederlanders meer geneë sal maak om De Jonge te oorhandig.

5. Wat ook al die gevolge van generaal Coetzee se optrede soos in paragrawe 3 en 4 uiteengesit mag wees, behoort dit nie in die pad te staan van ons aanbevole reaksie teenoor die Nederlanders nie. Terwyl De Jonge in die Ambassade beskerming geniet (of die polisie nou daar teenwoordig is al dan nie) kan ons onderhandelings met die oog op sy verhoor

DECLASSIFIED

DECLASSIFIED

voortgaan. Wat die aankla van Pastoors betref, bly
luit uiteindelik steeds by die Prokureur-generaal.

PROKUREUR-GENERAAL: JUSTISIE

GEHEIM

DECLASSIFIED

TWEEDE KAMER : 11 DESEMBER 1985

MINISTER VAN DEN BROEK OOR KLAAS DE JONGE

"Ek begryp die ontevredenheid, om nie te sê die wrewel nie, wat bestaan oor my stilswye oor die Klaas de Jonge affêre. Ek beskik nie oor gegewens oor die koste om hom "as ons gas te hou nie".

Ek weet wel dat hy van Nederlandse nasionaliteit is. Aangesien ek die onbehae kan indink oor die gebrek aan inligting, wil ek die volgende sê:

'n Gesprek (met die Suid-Afrikaanse Regering) duur voort. Daar is dus geen volstreekte stilswye oor en weer nie. Ek wil aan die Heer Leerling (Lid van die Reformatoriese Politieke Federasie - RPF) sê dat dit nie die bedoeling van die Nederlandse Regering is om die Nederlandse diplomatieke verteenwoordiging, 'n Ambassade, uitsluitlik te gebruik om iemand aan die regwag (?) van die gasheer staat te onttrek nie. Die Heer Leerling moet my glo as ek sê dat dit ook nie 'n probleem is nie. Dit is iets anders as jy met mekaar in diskussie raak oor die regstelsel, die wetgewing en die toetsing daarvan aan internasionale norme. Dan kom jy in 'n baie moeiliker en gevoeliger gebied tereg. Dit is tans die onderwerp van ons samespreking.

Ek hoop dat ek hiermee iets duideliker gemaak het waarom een en ander nog 'n lang tyd in beslag sal neem en ek hoop dat die Heer Weisdelaas geen verdere vrae hieroor sal stel nie."

F. WEISDELAS (VVD) : Inhoudelik sal ek nie sekere verdere vrae stel nie. Ek het volle begrip vir wat die Minister gesê het en dat dit nie moontlik is om op hierdie moment in te gaan op die stand van sake van hierdie onderhandelings nie. Ek wil tog aan die Minister nog een vraag stel. Kan die Minister enige aanduiding gee van hoe lank die

onderhandelings met die Republiek van Suid-Afrika sal duur? Dink hy in weke, of maande of jare? Die laaste hoop ek nie, maar die Minister seker ook nie.

MINISTER VAN DEN BROEK : Om daaroor te spekuleer is haglik omdat jy dan moet skat waartoe die ander party ten slotte wel oor nie bereid sal wees nie. Dieselfde geld natuurlik vir die Suid-Afrikaanse kant. Daarom sal ek terughoudend wees. Wel kan ek sê dat ons strewe heel duidelik daarop gerig is om een of ander oplossing in hierdie maande te verkry.

Ek dink dit is bepaald nie in terme van jare nie. Ek hoop dat die Suid-Afrikaanse Regering ook so daaroor dink.

Nederlandse regering teruglewering van De Jonge aan die Nederlandse ambassade. Na 'n gewik-en-geweeg (wat onder andere 'n perskonferensie ingesluit het waartydens wapens ten toon gestel is wat De Jonge na bewering sou uitgewys het tydens sy aanhouding) het die Suid-Afrikaanse regering op 18 Julie besluit dat De Jonge na die ambassadeperseel mag terugkeer ten einde die verbreking van die volkeregtelike reël met betrekking tot diplomatieke immunitet van ambassades te herstel. Nadat De Jonge aldus teruggelewer is, het die Suid-Afrikaanse regering gevra dat hy weer uitgelewer moet word aan die Suid-Afrikaanse polisie ten einde in die Suid-Afrikaanse hooggeregshof tereg te kan staan op aanklagte van beweerde oortredings van die bepalings van die Wet op Wapens en Ammunisie 75 van 1969. Die Suid-Afrikaanse regering beweer dat die Nederlandse ambassade nie ingevolge die volkereg bevoeg is om aan De Jonge beskerming teen die Suid-Afrikaanse regsproses te verleen nie en vra dienooreenkomstig dat die Nederlandse regering die volkereg telike reëls in dié verband moet eerbiedig. Een maand na De Jonge se vlugtog (ten tye van die skrywe van hierdie artikel) oorweeg die Nederlandse regering steeds of De Jonge uitgelewer moet word al dan nie. Die vraag wat nou beantwoord moet word, is welke oplossing die reëls van die volkereg, ofte wel die internasionale reg, vir hierdie dilemma bied.

2 DIPLOMATIEKE IMMUNITEIT

Die reëls insake diplomatieke immunitet word hoofsaaklik in die volkereg telike gemenerereg vervat. Hierdie reëls is tans tot 'n groot mate gekodifiseer met die aanvaarding van die Weense konvensie van 1961.¹ Hierdie proses van kodifikasie is van belang omrede die inhoud van die konvensie nou gebruik kan word as getuieenis van die bepalings van die volkereg telike gemenerereg wat daarin gekodifiseer is.² Dit beteken dat die gekodifiseerde gemeenregtelike reëls as getuieenis gebruik kan word van wat die volkereg voorskryf, ook teenoor lande (soos Suid-Afrika) wat nie ondertekenaars van hierdie konvensie is nie. Ingevolge die bepalings van artikels 22 en 30 van die Weense konvensie is die persele van 'n diplomatieke sending sowel as die private woning van 'n diplomaat onaantasbaar deur die reg van die staat waarin daardie persele geleë is en mag die agente van daardie staat dienooreenkomstig nie sonder die nodige toestemming die gebied betree nie.³ Dit is gevolglik duidelik dat Suid-Afrika ook aan hierdie gekodifiseerde reëls van die volkereg telike gemenerereg gebonde sal wees; trouens, die Suid-Afrikaanse regering het by monde van sy minister van buitelandse sake hierdie reël met betrekking tot diplomatieke immunitet van ambassadepersele erken.⁴ Daar kan dus sonder twyfel aanvaar word dat die perseel van die Nederlandse ambassade in die Nedbank-gebou in Pretoria ten volle diplomatieke immunitet geniet en dat geen Suid-Afrikaanse geregsdienaar die bevoegdheid besit om sonder die nodige toestemming van die hoof van die ambassade daardie perseel te betree nie. 'n Belangrike vraag wat in die onderhawige feitegeval beantwoord moet word, is egter waar begin die diplomatieke gebied? Sels al word die Suid-Afrikaanse weergawe van die feite aanvaar en al

¹ Sien vir 'n volledige teks van hierdie konvensie 1961 *The American Journal of International Law* 1064 ev.

² Akehurst *A Modern Introduction to International Law* (1973) 141.

³ tap 144 en vn 1.

⁴ Sien hieroor die berig in *Beeld* (1985-7-12) 1-2. Die onderhawige feitegeval word ook in hierdie berig uiteengesit.

was De Jonge slegs halflyf binne die voorportaal van die ambassade-kantore, was hy steeds heeltemal verby die veiligheidshek waarmee die ambassade saans afgesluit word (alhoewel die hek nie streng gesproke binne die oppervlakte, wat as ambassade-kantore gehuur word, geleë is nie). Hierdie veiligheidshek behoort egter ook onderhewig te wees aan diplomatieke immunititeit, veral indien die bepalings van artikel 22.3 van die Weense konvensie in gedagte gehou word. Hierdie artikel bepaal dat goedere op die ambassadeperseel vrygestel is van beslaglegging en die noodwendige afleiding wat hieruit volg, is dat 'n geregsbode wat byvoorbeeld 'n dagvaarding aan die hek wat snags die ambassade afsluit, wil aanbring, nie geregtig sal wees om dit te doen nie en gevolglik begin die diplomatieke perseel by hierdie hek waar De Jonge reeds verby was. Selfs indien hierdie konstruksie nie aanvaar word nie, moet daar steeds in gedagte gehou word dat De Jonge reeds die voorportaal van die ambassade betree het (al was dit dan slegs halflyf) en dat die veiligheidspolisie gevolglik na alle waarskynlikheid ook hierdie gebied sou moes betree (al was dit dan net om 'n hand in te steek) om hom terug te trek. Die gevolgtrekking bly steeds dat De Jonge in diplomatieke gebied was toe hy teruggetrek is. Die agente van die Suid-Afrikaanse regering het dus die reël met betrekking tot die diplomatieke immunititeit van ambassadepersele verbreek.⁵ Die Nederlandse regering was dienoreenkomstig geregverdig in sy dreigement om as vergeldingsmaatreël van teen-optrede by die verbreking van hierdie volkerregtelike reël sy ambassadeur terug te roep. Die Nederlandse regering sou selfs weerwraak as vergeldingsoptrede kon oorweeg wat sou beteken dat die diplomatieke immunititeit van die Suid-Afrikaanse ambassades moontlik nie eerbiedig sou word nie, wat weer sou beteken dat die veiligheid van sulke diplomatieke sendings in die gedrang sou kom.⁶ Die korrekte optrede ingevolge die volkerregtelike reëls was gevolglik om die verbreking van die volkerregtelike reël met betrekking tot diplomatieke immunititeit te herstel en dit het die Suid-Afrikaanse regering ook gedoen toe De Jonge toegelaat is om na die ambassadeperseel terug te keer.

3 DIPLOMATIEKE ASIEL

Die volgende aspek waarop daar noukeurig gelet moet word, is die volkerregtelike verskynsel van diplomatieke asiel. Diplomatieke asiel moet eerstens onderskei word van territoriale asiel. In die geval van territoriale asiel bevind die vlugteling hom buite die jurisdiksie-gebied van die staat waarvan hy vlug en kan daardie staat slegs stappe neem om die uitlewering van die vlugteling te bewerkstellig.⁷ Hierteenoor vereis diplomatieke asiel dat die vlugteling onttrek word uit die jurisdiksiesfeer van die soewereine staat op wie se grondgebied hy hom bevind en stel dit gevolglik 'n inmenging daar ten

⁵ Sien hieroor die berig op die voorblad van *The Star* (1985-7-17) waar die skrywer in hierdie verband aangehaal word asook die berig in *Beeld* hierbo vn 4.

⁶ Art. 22.2 van die Weense konvensie (sien vn 1) vereis dat die ambassades van state beskerm moet word teen indringing en beskadiging. Nederland sou dus by kon weier om hieraan gevolg te gee, synde 'n vergeldingsaksie van weerwraak. Sien hieronder veral vn 48-49 oor vergeldingsaksies wat veroorloof is ingevolge die volkerereg. Die beginsel van wederkerigheid sou ook 'n rol kon speel wat sou beteken dat die Suid-Afrikaanse regering kwalik daarop sou kon aandring dat die diplomatieke immunititeit van sy ambassades eerbiedig word indien hy self hierdie volkerregtelike reël verbreek. Sien hieronder veral vn 55 oor die beginsel van wederkerigheid.

⁷ Starke *An Introduction to International Law* [1972] 354-355.

aansien van aangeleenthede wat gewoonlik binne die bevoegdheid van elke soewereine staat val. Diplomatieke asiel is dienoreenkomstig as volg gedefinieer: "Asylum is a term used to indicate refuge in foreign legations or consulates or on board foreign ships in order to escape the jurisdictional processes of the local authorities."⁸ Die probleem is egter dat die verlening van diplomatieke asiel afbreuk doen aan die grondbeginsel van die volkereg, naamlik dat elke staat soewerein is en gevolglik jurisdiksie het oor alle persone, gebeure en dinge, hetsy nasionaal hetsy vreemd, binne die gebied waaroor soewereine staatsgesag uitgeoefen word: "(T)here is no doubt that diplomatic asylum detracts from national sovereignty - traditionally a key-stone of international law and inter-state relations."⁹ Die vraag wat gevolglik beantwoord moet word, is of daar enige geldige volkereglike basis bestaan op grond waarvan daar, niesteenstaande 'n botsing met die grondbeginsel van nasionale soewereiniteit, tog wel diplomatieke asiel aan vlugteling op ambassadepersele verleen kan word?

Die idee dat diplomatieke persele deel vorm van die grondgebied van die staat wat deur die ambassade verteenwoordig word en dat dit gevolglik "ekstra-territoriaal" is vir sover dit die staat betref op wie se grondgebied die ambassade geleë is, word in die hedendaagse volkereg sonder voorbehoud verwerp.¹⁰ Daar is gevolglik nie 'n verband tussen die diplomatieke immuniteit van ambassadepersele en die verlening van diplomatieke asiel aan vlugteling wat hulle op daardie persele bevind nie: "This means that a right of asylum cannot be deduced from the position of diplomatic premises in international law. It also means that rules applicable in the practice of territorial asylum cannot on these grounds be made applicable to diplomatic asylum."¹¹ Dit beteken dat die diplomatieke immuniteit van ambassadepersele nie as basis kan dien vir 'n volkereglike regverdiging vir die inbreuk op die nasionale soewereiniteit van die staat waarin hulle geleë is nie, aangesien die ambassadepersele nie "ekstra-territoriaal" is in verhouding tot die staat waarin hulle geleë is nie.

Konvensies tussen state in Latyns-Amerika reël wel diplomatieke asiel met betrekking tot en tussen daardie betrokke state. Daar het egter nog geen gemeenregtelike volkereglike hieruit ontwikkel nie.¹² Die ontwikkeling van sodanige reël verg naamlik nie alleenlik dat 'n bepaalde gebruik algemeen en wydverspreid toegepas moet word nie maar dit verg ook dat sodanige gebruik gepaard moet gaan met *opinio juris*, dit wil sê die geloof dat die nakoming van daardie gebruik 'n bindende regsverpligting is en nie slegs 'n geval is van paslikheid of keuse nie.¹³ Lande soos die

⁸ O'Connell *International Law* (1970) 735 ev.
⁹ Jeffery "Diplomatic Asylum: Its Problems and Potential as a Means of Protecting Human Rights" 1985 *South African Journal on Human Rights* 10 19.
¹⁰ Ronning *Diplomatic Asylum: Legal Norms and Political Reality in Latin American Relations* (1965) 7 ev.
¹¹ tap. Sien ook Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 13.
¹² Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 14.
¹³ Ronning 42. Hierin word hy ondersteun deur uitsprake van die internasionale hof en leidende skrywers oor die volkereg.

Verenigde State van Amerika,¹⁴ die Sowjet-Unie en Brittanje¹⁵ erken nie so 'n algemene, gemeenregtelike volkeregreël met betrekking tot diplomatieke asiel nie alhoewel dit soms in die praktyk toegelaat word. Verskeie Europese lande erken ook nie sodanige bindende gebruik nie¹⁶ en dit is gevolglik duidelik dat die leerstuk van diplomatieke asiel nie huidige tyd deur die volkereg erken word nie.¹⁷ Die belangrikste rede hiervoor bly die feit dat daar op die nasionale soewereiniteit van state inbreuk gemaak sal word deur die toestaan van diplomatieke asiel.¹⁸ Die Verenigde Volkere Organisasie het in 1975¹⁹ 'n debat oor diplomatieke asiel vir 'n onbepaalde tyd uitgestel.

Die internasionale hof het in 'n belangwekkende uitspraak belangrike volkeregtelike beginsels met betrekking tot diplomatieke asiel neergelê. Hierdie saak staan bekend as die sogenaamde *Asylum*-saak wat in 1950 voor die internasionale hof gedien het.²⁰ Eerstens kom die hof tot die gevolgtrekking dat die verlening van asiel nie 'n oombliklike handeling is wat sy voltooiing bereik op die oomblik wanneer die vlugteling die ambassadeperseel binnekom nie. Trouens, die verlening van diplomatieke asiel is veel eerder 'n deurlopende diplomatieke handeling waarby beide die staat wie se ambassade dit is (die sogenaamde "ambassade-staat") sowel as die staat op wie se grondgebied die ambassade geleë is (die sogenaamde "territoriale-staat") betrek word in 'n voortdurende verhouding tot mekaar. Die hof beslis dat die beskerming wat aan die vlugteling toekom nie berus op sy blote teenwoordigheid op die diplomatieke perseel nie maar dat dit alleenlik afhanklik is van hierdie regsverhouding tussen die betrokke twee state. Hiermee bevestig die internasionale hof die beginsel wat hierbo reeds toegelig is, naamlik dat diplomatieke asiel nie meer beskou moet word as 'n aspek van die diplomatieke immuniteit van 'n ambassadeperseel nie, maar dat dit op eie bene moet kan staan en dat daar gevolglik, onafhanklik van die diplomatieke immuniteit van die perseel, beoordeel moet word of aan die vereistes vir die verlening van diplomatieke asiel voldoen word, al dan nie. Diplomatieke immuniteit van ambassadepersele het wel tot gevolg dat die vlugteling nie met geweld van sodanige persele verwyder mag word nie, aangesien geregsdiensars van die territoriale-staat nie hierdie persele mag betree nie, maar die reëls insake diplomatieke asiel moet 'n antwoord verskaf op die vraag of die

¹⁴ O'Connell 735. Die amptelike beleid van die VSA is slegs om tydelike skuiling te verleen teen gevaar wat voortspruit uit "mob violence". Sien hieroor Ronning 108-109. Om hierdie rede het die VSA verklaar dat hulle ook nie aan die vlugtelinge in die Durbanse konsulaat (sien vn 52) diplomatieke asiel sou verleen nie. Sien hieroor Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 15.

¹⁵ Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 15.

¹⁶ tap.

¹⁷ Starks 356-357.

¹⁸ Die toestaan van diplomatieke asiel "withdraws the offender from the jurisdiction of the territorial state and constitutes an intervention in matters which are exclusively within the competence of that state", aldus Morgenstern "Extra-Territorial Asylum" 1948 *British Yearbook of International Law* 236-237.

¹⁹ Tydens die 29e sessie van die VVO in 1974 is besluit om diplomatieke asiel te debatteer tydens die 30e sessie ten einde te besluit of dit gekodifiseer behoort te word as 'n instelling van die volkereg maar hierdie debat is uiteindeelik vir 'n onbepaalde tyd uitgestel Ingevolge Resolusie 3497(XXX) in 1975. Sien hieroor Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 13 30. Tien jaar het intussen verloop sonder dat hierdie onderwerp weer ter sprake gekom het - 'n moontlike aanduiding dat die internasionale gemeenskap nie ten gunste is van die kodifikasie van die leerstuk van diplomatieke asiel nie.

²⁰ *Columbian-Peruvian Asylum*-saak ICJ Rep 1950 266 ev. Dieselfde feite het hul ook voorgedaan in die saak van *Haya de la Torre* ICJ Rep 1951 71 ev. Alle verwysings in die vne is verwysings na eg saak, dws die sg *Asylum*-saak.

ambassade-staat nie volkeregterlike verantwoordelikheid opdoen teenoor die territoriale-staat omrede hy skuiling bied aan die vlugteling nie. Diplomatieke immunitet kleef gevolglik aan die perseel en bied nie outomaties ook beskerming aan die persoon van die vlugteling wat hom daar bevind nie, aangesien die staat wat aan hom skuiling verleen nog steeds ingevolge die reëls van diplomatieke asiel die verpligting mag hê om die vlugteling uit te lewer.²¹ Die internasionale hof wys verder daarop dat daar tog uitsonderingsgevalle mag bestaan op grond waarvan diplomatieke asiel wel verleen sal kan word:

"(T)he... essential justification for asylum being the imminence or persistence of a danger for the person of the refugee ... It has not been disputed by the Parties that asylum may be granted on humanitarian grounds in order to protect political offenders against the violent and disorderly action of irresponsible sections of the population."²²

Die internasionale hof verklaar gevolglik dat daar op grond van menslikheids-oorwegings soms wel diplomatieke asiel verleen kan word en na analogie hiervan word ook die volgende gronde geïdentifiseer op grond waarvan diplomatieke asiel verleen sal kan word: waar arbitrêre optrede plaasvind in die plek van die "rule of law"; waar die administrasie van die gereg onderhewig is aan politieke korrupsie of waar maatreëls van 'n buite-geregtelike geaardheid toegepas word teen die politieke opponente van die regering. Dit is verder belangrik om te let op die feit dat die ambassade-staat nie oor die alleenreg beskik om te oordeel wanneer die omstandighede in die territoriale-staat sodanig is dat dit die verlening van diplomatieke asiel op grond van die bestaan van een van hierdie uitsonderingsgevalle sou regverdig nie: "(T)he principles of international law do not recognize any rule of unilateral and definitive qualification by the state granting diplomatic asylum."²³ Dit is gevolglik duidelik dat die internasionale hof vereis dat die territoriale-staat ook inspraak moet verkry wanneer die beslissing gefel word of diplomatieke asiel verleen mag word, al dan nie. Dit word in oorweging gegee dat die objektiewe beoordeling van hierdie aangeleentheid beslis moeilik sal wees in die afwesigheid van die onderwerping daarvan aan 'n judisiële proses.²⁴ Omrede hierdie uitsonderingsgevalle nog steeds inbreuk op die soewereiniteit van state maak en gevolglik indruis teen die algemene volkeregterlike reël wat geld teen die verlening van diplomatieke asiel, stel die internasionale hof 'n uiters belangrike *bepanking* op die verlening van diplomatieke asiel in bogenoemde omstandighede:

"On the other hand, the safety which arises out of asylum cannot be construed as a protection against the regular application of the laws and against the jurisdiction of legally constituted tribunals. Protection thus understood would authorize the diplomatic agent to obstruct the laws of the country whereas it is his duty to obey them."²⁵

Ook skrywers oor die volkereg wat die verlening van diplomatieke asiel beperk,²⁶ is dit eens dat dit beperk moet word en nie, byvoorbeeld, aan mis-

²¹ Vir 'n volledige bespreking van die *Asylum*-saak sien O'Connell 735-738.

²² 282. Sien die bespreking oor "mob violence" vn 14.

²³ 274.

²⁴ O'Connell 738.

²⁵ 284.

²⁶ Sien veral Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 19 ev wat in hierdie verband steun op Porcino "Towards the Codification of Diplomatic Asylum" 1975 *New York Journal of International Law* 435 ev. Jeffery verklaar

dadigers verleen moet word nie. Sommige skrywers is selfs van mening dat diplomatieke asiel slegs die tydelike verlening van beskerming veronderstel, wat tot 'n einde moet kom as die dreigende gevaar verby is.²⁷

Daar kan verder ook gelet word op die feit dat selfs die Weense konvensie (waarin 'n mens sou verwag om iets hieroor aan te tref) geen reg op diplomatieke asiel op ambassadepersele verleen nie. Trouens, artikel 41.3 bepaal uitdruklik: "The premises of the mission must not be used in any manner inconsistent with the functions of the mission as laid down in the present Convention or by any other rules of general international law ..."²⁸ Verskeie lande het hulle dan ook op hierdie bepaling beroep wanneer hulle daarop aanspraak maak dat die Weense konvensie die verlening van diplomatieke asiel uitsluit.²⁹ Hierdie afleiding word verder versterk deur die feit dat die volkereg geen verband erken tussen diplomatieke immuniteit (soos gereël deur die Weense konvensie) en die verlening van diplomatieke asiel nie. Daar kan egter nie ontken word nie dat die aanwesigheid van 'n vlugteling op 'n perseel wat diplomatiek immuun is vir die territoriale-staat probleme kan verskaf, soos dit duidelik blyk uit die onderhawige geval.³⁰

Dit is nou moontlik om samevattend 'n aantal gevolgtrekkings te maak oor die volkeregtelike verskynsel van diplomatieke asiel:

- a Diplomatieke asiel word omskryf as die verlening van beskerming aan 'n vlugteling op 'n ambassadeperseel wat daartoe aanleiding gee dat die grondbeginsel van die moderne volkereg, naamlik die nasionale soewereiniteit van elke staat om volkome jurisdiksie te hê oor alle persone, gebeure en dinge op sy grondgebied, misken word.
- b Die blote feit dat die vlugteling hom op 'n perseel bevind wat onderhewig is aan diplomatieke immuniteit beteken nie dat hy as persoon volkeregtelike beskerming geniet nie aangesien daar geen verband bestaan tussen die diplomatieke immuniteit van die perseel en die moontlike verlening van diplomatieke asiel aan die vlugteling nie.

dat " ... diplomatic asylum (to the extent that it is recognized in international law) is clearly confined to the political offender who, by virtue of his opposition to those in power, cannot expect a fair hearing regarding his alleged misdeeds and who may be threatened with death or arbitrary incarceration without the benefit of trial". In ooreenstemming hiermee wys Ronning 8-9 daarop dat "(In) state is known to claim or to admit a right of asylum for common criminals".

²⁷ Starke 357.

²⁸ Sien vn 1, dws die teks op 1075.

²⁹ Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 18 wat in hierdie verband verwys na die VVO dokument 30 UN GAOR 6th Comm 138 UN Doc A/C6/SR 1552 (1975) waar onder andere Bulgarye, die Sowjet-Unie, Mongolië, Hongarye, Tjecho-Slowakye, Madagaskar en Japan hierdie mening toegedaan is. SA het ook hierdie standpunt gehuldig tydens die sg Britse konsulaat-geval (sien vn 52). Nieteenstaande hierdie sterk opposisie is Jeffery steeds van mening dat die konvensie nie 'n *numerus clausus* van diplomatieke bevoegdhede bevat nie en dat dit gevolglik nie diplomatieke asiel op sigself uitsluit nie.

³⁰ Ronning 22 verklaar soos volg: "Humanitarian, political or other motives may lead to the original grant of asylum but once the refugee is inside the legation the territorial state is faced with an insoluble dilemma. Assuming the state of refuge will not surrender the refugee, the territorial state can apprehend him only by violating the immunity of the diplomatic premises or, possibly, by breaking diplomatic relations. The fact is that such extreme measures are considered too high a price to pay for the apprehension of the refugee." Hieronder sal moontlike volkeregtelike vergeldingsmaatreëls bespreek word. Sien vn 48-49 en veral vn 51.

Die diplomatieke perseel word verder nie as ekstra-territoriaal beskou nie en die beginsels met betrekking tot territoriale asiel is gevolglik nie van toepassing nie.

- c Daar bestaan geen gemeenregtelike volkeregreël wat die verlening van 'n reg op diplomatieke asiel sou regverdig nie. Trouens, die meeste lande is gekant teen die toepassing van sodanige reël soos blyk uit debatte van die Verenigde Volkere Organisasie. Selfs die Weense konvensie skyn hierteen gekant te wees. Dit sou gevolglik korrek wees om te verklaar dat die reëls van die volkere in stryd is met die idee dat daar 'n algemene reg is op grond waarvan 'n diplomatieke sending diplomatieke asiel aan vlugteling sou kon verleen.
- d Diplomatieke asiel kan moontlik in uitsonderingsgevalle aan vlugteling toegestaan word op grond van menslikheidsoorwegings waar daar 'n dreigende gevaar bestaan as gevolg van gewelddadige opstand deur die bevolking; arbitrêre optrede in die plek van optrede in ooreenstemming met die beginsels onderliggend aan die regstaat;³¹ die feit dat die administrasie van die gereg aan politieke korrupsie onderhewig is of die feit dat buite-geregtelike maatreëls toegepas word teenoor die politieke opponente van die regering. Dit is duidelik dat daar aan politieke vlugteling in sekere gevalle diplomatieke asiel verleen sal kan word maar dat dit nie verleen sal kan word aan gewone misdadigers nie. Die internasionale hof plaas dienoooreenkomstig 'n belangrike beperking op die verlening van diplomatieke asiel in hierdie omstandighede: Die verlening van beskerming moet nie inbreuk maak op die algemene wetstoepassing en die jurisdiksie van behoorlik saamgestelde howe in die territoriale staat nie.

4 TERRITORIALE ASIEL

Dit is reeds uit die bostaande bespreking duidelik dat territoriale asiel nie dieselfde probleme as diplomatieke asiel oplewer nie. Die verlening van territoriale asiel maak nie inbreuk op die soewereiniteitsgebied van nasionale state nie aangesien die vlugteling in hierdie geval fisies teenwoordig is in die staat van asiel en hom gevolglik buite die jurisdiksiesfeer van die staat bevind waarvandaan hy wil ontvlug. Dit is egter interessant om daarop te let dat selfs in die geval van territoriale asiel (wat makliker verleen kan word as diplomatieke asiel) daar geen algemene volkeregtelik-afdwingbare reg op territoriale asiel bestaan nie.³² In hierdie verband kan daar verwys word na die Universele Deklarasie van Menseregte van die Verenigde Volkere Organisasie wat in 1948 aangeneem is. Artikel 14 van hierdie deklarasie³³ poog wel om 'n reg op territoriale asiel te verleen maar slaag geensins daarin om dit te bewerkstellig nie aangesien dit nie 'n regsreël neerlê nie maar bloot 'n aanwysing of vermaning bevat dat "everyone has the right to seek and enjoy

³¹ Sien in die algemeen oor die regstaatsbeginsel en die "rule of law" Basson *Verteenwoordiging in die Staatsreg* (LLD-proefskrif 1981 Unisa) veral 1-25.

³² Starke 355-356.

³³ Hierdie deklarasie is aangeneem met die stem van 48 lande terwyl 8 lande waaronder kommunistiese lande, Saoedi-Arabië en die RSA, buite stemming gebly het. Vir 'n volledige teks van die deklarasie sien Williams (red) *The International Bill of Human Rights* (1981) 7 ev. Sien verder ook Akehurst 99 133.

in other countries asylum from persecution". Selfs die konvensies wat in hierdie verband bestaan, regverdig nie die afleiding dat daar 'n reg op territoriale asiel verleen word nie.³⁴ Verder is die belangrikste resolusie van die Verenigde Volkere Organisasie wat in hierdie verband geïdentifiseer kan word sekerlik die Deklarasie insake Territoriale Asiel wat in 1967 aanvaar is.³⁵ Hierdie deklarasie bevat 'n aantal beginsels wat deur state eerbiedig behoort te word wanneer besluit word oor die verlening van territoriale asiel.³⁶ Dit is egter so dat hierdie dokument vaag en dubbelsinnig is en dat dit geen afdwingbare reg op territoriale asiel aan vlugteling verleen nie.³⁷ Bloot interessantheidsontalwe kan gelet word op een van die aanbevelings (nie vereistes nie) van hierdie dokument, naamlik dat 'n staat territoriale asiel mag verleen aan persone wat vervolgd word op grond van "race, colour, national or ethnic origin, religion, nationality, kinship, membership of a particular social group or political opinion, including the struggle against colonialism and apartheid ... and all forms of racism".³⁸ Verder word ook, onder andere, bepaal dat 'n persoon wat ingevolge artikel 14 van die Universele Deklarasie van Menseregte kwalifiseer, nie by 'n grens weggewys sal word nie en dat hy voorlopige territoriale asiel sal kan verkry tot tyd en wyl hy na 'n ander staat van sy keuse kan gaan en dat hy dus nie uitgelewer sal word aan enige staat waar hy vervolgd sal word nie.³⁹ Die deklarasie bepaal egter verder dat persone wat ingevolge geldige gronde daarvan verdink word dat hulle 'n misdaad teen vrede, 'n oorlogsmisdaad of 'n misdaad teen die mensdom gepleeg het, nie territoriale asiel behoort te verkry nie.⁴⁰ Verder word ook daarop gewys dat territoriale asiel aan bande gelê word deur verdrae wat daarteen mag bestaan, waarvan die bekendste voorbeeld sekerlik uitlieweringsverdrae is.⁴¹ Dit is verder ook nodig om te let op die posisie in verband met territoriale asiel in Nederland.⁴² Die *Vreemdelingenwet* bepaal naamlik dat die betrokke minister 'n diskresie verkry om te besluit of hy territoriale asiel wil verleen, al dan nie.⁴³ Die minister is gevolglik nie verplig om territoriale asiel te verleen nie, selfs al voldoen die betrokke vlugteling (vreemdeling) aan die vereistes van toelating, soos vervat in artikel 15 van die wet. Dit is hieruit duidelik dat territoriale asiel ingevolge die Nederlandse reg geweier mag word en die afleiding is dienoreenkomstig geregverdig dat vlugteling ingevolge die Nederlandse reg nie kan aanspraak maak op 'n reg op territoriale asiel nie. Hierdie afleiding strook met die algemene volkeregtelike beginsel dat daar geen algemene reg op territoriale asiel erken word nie. Indien hierdie toedrag van sake waar is wat territoriale asiel betref, sal dit veel meer waar wees in die geval van diplomatieke asiel omrede die verlening van laasgenoemde soort asiel direk inbreuk maak op die soewereiniteitsgebied van 'n ander staat. Gevolglik sal die reël wat geld teen die toestaan van 'n algemene reg op asiel in

³⁴ O'Connell 740-741.

³⁵ Sien vir 'n teks van die deklarasie 1968 *The American Journal for International Law* 822 ev.

³⁶ Brownlie *Principles of Public International Law* (1979) 559 570-571.

³⁷ O'Connell 741; Starke 355-356.

³⁸ Ingevolge a 2 par 1 (a). Sien vn 35.

³⁹ Ingevolge a 3 par 1. Sien vn 35.

⁴⁰ Ingevolge a 2 par 2. Sien vn 35.

⁴¹ Starke 356.

⁴² Sien Vierdag "Enkele Ontwikkelingen in het Asiel- en Vluchtelingenrecht" 1977 *Rechtgeleerd Magazijn Themis* 347 358.

⁴³ Sien a 15(2) van wet 13 van 1965 Stb 1965 40 wat in werking getree het op 1967-01-01.

hierdie geval dus veel eerder toepassing behoort te vind. In die lig van die Nederlandse regsposisie met betrekking tot territoriale asiel behoort Nederland geen ander keuse te hê as om die algemene volkeregtelike reël te erken nie, welke reël bepaal dat daar geen algemene volkeregtelike aanspraak, hetsy op die verkryging of die verlening van diplomatieke asiel bestaan nie.⁴⁴ Soos hierbo aangedui is, kom hierdie toedrag van sake daarop neer dat 'n diplomatieke sending nie in staat is om in te meng met die normale wetstoepassing in 'n land en die jurisdiksie van die howe nie. Hier moet ook weer eens beklemtoon word dat die beginsels met betrekking tot territoriale asiel (uitlewering en dies meer) *nie* van toepassing is in die geval van diplomatieke asiel nie aangesien die diplomatieke perseel *nie* as ekstra-territoriaal beskou kan word nie.⁴⁵

5 OPLOSSING

Die volkeregtelike beginsels insake diplomatieke asiel moet nou op die De Jonge-geval toegepas word ten einde 'n volkeregtelik-gefundeerde oplossing vir die dilemma te kan aanbeveel.

Eerstens kan daarop gewys word dat die feit dat De Jonge hom op 'n ambassadeperseel bevind tot gevolg het dat hy beskerm word teen gevangeneeming deur die Suid-Afrikaanse geregsdiens aangesien hulle nie die perseel mag betree nie vanweë die volkeregtelike reëls met betrekking tot die diplomatieke immunitet van ambassadepersele. Hierdie sou egter hoogstens 'n tydelike toedrag van sake kon wees aangesien die blote aanwesigheid van die vlugteling op 'n diplomatieke perseel nog nie beteken dat hy in sy eie persoon op beskerming geregtig sal wees nie. Dit is belangrik om daarop te let dat aangesien daar geen verband is tussen die diplomatieke immunitet van die perseel en die verlening van diplomatieke beskerming (asiel) aan vlugteling nie, die vraag of die Nederlandse regering wel aan De Jonge beskerming sal kan verleen alleenstaande beoordeel moet word. Die diplomatieke perseel is verder ook nie ekstra-territoriaal nie, dit wil sê, dit is nie deel van Nederlandse grondgebied soos in die geval van territoriale asiel nie. Gevolglik kan die beginsels van territoriale asiel nie hier toepassing vind nie. Die Nederlandse regering sou dienoooreenkomstig nie kon beweer dat hulle byvoorbeeld, nie 'n uitleweringsooreenkomstig met Suid-Afrika het nie of dat hulle nie hul eie burgers uitlewering nie. Diplomatieke asiel maak, anders as territoriale asiel, inbreuk op die soewereiniteit van die Suid-Afrikaanse staat om jurisdiksie oor sy eie grondgebied te kan uitoefen en daar bestaan dus 'n volkeregtelike reël ingevolge waarvan die hoof van die diplomatieke sending nie in die algemeen beskerming aan De Jonge sal kan verleen nie. Die feit dat De Jonge 'n Nederlandse burger is, maak hier geen beginselverskil nie aangesien ook burgers van vreemde state onderhewig is aan die Suid-Afrikaanse gesagsjurisdiksie wanneer hulle op Suid-Afrikaanse grondgebied oortree. Indien die Nederlandse regering aan De Jonge beskerming verleen, sal hierdie optrede dus neerkom op 'n inbreukmaking op die Suid-Afrikaanse gesagsjurisdiksie en gevolglik afbreuk doen aan die grondbeginsel van die volkerereg wat soewereiniteit van state vereis en dienoooreenkomstig 'n verbreking van

⁴⁴ Sien hieroor veral Jeffery 1985 *South African Journal of Human Rights* 16; Ronning 8 vn 12 en vn 26.

⁴⁵ Sien hieroor vn 10 en vn 11.

'n volkeregtelike reël daarstel. Om menslikheidsredes sou daar egter moontlik in sekere uitsonderingsgevalle beskerming aan De Jonge verleen kon word. Die omstandighede wat moontlik in die onderhawige feitegeval ter sprake kan kom, is naamlik arbitrêre owerheidsoptrede, toestande van politieke korrupsie of waar daar buite-geregtelike maatreëls aangewend word. Die ambassade-staat mag egter nie op 'n eensydige wyse hieroor oordeel nie maar die territoriale-staat moet ook geken word by beoordeling van die vraag of hierdie uitsonderingsgevalle aanwesig is, al dan nie. Hier kan melding gemaak word van die feit dat indien De Jonge in aanhouding sonder verhoor verkeer het, dit moontlik een van hierdie uitsonderingsgevalle - waarskynlik die toepassing van buite-geregtelike maatreëls - sou kon veronderstel het. Daar is egter 'n uiters belangrike beperking op hierdie uitsonderingsgevalle wat daarop neerkom dat 'n diplomatieke sending nie in staat is om die normale wetstoepassing in die territoriale-staat en die jurisdiksie van die behoorlik saamgestelde geregshowe te belemmer nie. De Jonge is aangekla van 'n beweerde misdryf ingevolge die Wet op Wapens en Ammunisie en hierdie proses kom sonder twyfel neer op normale wetstoepassing in die staat.⁴⁶ Verder sal hy moet tereg staan in die Suid-Afrikaanse hooggeregshof, welke hof volgens alle aanvaarde internasionale standaarde 'n behoorlik saamgestelde tribunaal is. Die verlening van beskerming aan De Jonge in hierdie omstandighede kom sonder twyfel neer op inmenging in die normale wetstoepassingsproses en op die jurisdiksie van die houe in Suid-Afrika en verteenwoordig dienoreenkomsig 'n verbreking van 'n belangrike reël van die volkereg.

Die vraag is nou welke sanksie daar aan die verbreking van 'n volkeregtelike reël kleef? Daar is geen hof waarop Suid-Afrika hom kan beroep ten einde spesifieke nakoming van die reël af te dwing nie. Verkieslik word sodanige verbreking herstel op 'n vriendskaplike en vreedsame wyse, byvoorbeeld deur middel van diplomatieke onderhandelinge en dies meer.⁴⁷ Indien diplomatieke prosesse sou faal om De Jonge uitgelewer te kry, sou die Suid-Afrikaanse regering hom vervolgens kon wend tot volkeregtelike vergeldingsmaatreëls.⁴⁸ Hierdie vergeldingsaksie sou die vorm kon aanneem van of teenoptrede ("retortion") of weerwraak ("reprisal").⁴⁹ Teen-optrede kan omskryf word as die onvriendelike, maar steeds wettige, optrede teen die oor-

⁴⁶ Die blote feit dat die vlugteling voorheen in aanhouding sonder verhoor verkeer het, beteken nie dat die uitsonderingsgevalle in werking tree wanneer hy aangekla staan van 'n misdryf in 'n behoorlik saamgestelde hof nie. Van der Vyver beweer dat "(t)he fact that he was held in terms of the Internal Security Act makes it quite clear that the charges against him are of a political nature" in *The Star* (1985-7-19) 11. In dieselfde berig verskil die skrywer egter van hierdie siening juis omrede die internasionale hof dit duidelik gestel het dat 'n diplomatieke sending nie mag inmeng met die normale wetstoepassing in 'n land en die jurisdiksie van die geregshowe nie. Dit is presies wat sou gebeur indien De Jonge beskerm word teen aanklagte ingevolge die Wet op Wapens en Ammunisie in die SA hooggeregshof. Sou Van der Vyver ook 'n vlugteling op hierdie wyse wou beskerm wat van 'n gemeenregtelike misdaad, bv moord, aangekla staan, bloot omrede die beweerde misdadiger voorheen in aanhouding sonder verhoor verkeer het? Die redakteur van *The Star* (hierbo 10) stem dan ook saam met die skrywer omrede "(m) De Jonge will be charged under an Act which is not political, so the Dutch would appear to have little option but to hand him back ..." Sien ook die skrywer se standpunt in *Pretoria News* (1985-7-19) voorblad waar hy wys op moontlike vergeldingsmaatreëls wat toegepas kan word weens die verbreking van hierdie volkeregtelike reël. Sien vn 48 en vn 49 hieronder.

⁴⁷ Starke 476 av.

⁴⁸ Akehurst 15; Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 11.

⁴⁹ Starke 483-484.

treder deur die staat teenoor wie die oortreding begaan is, byvoorbeeld die verbreking van diplomatieke betrekkings. Weerwraak gaan egter verder as teen-optrede en kan omskryf word as 'n vergeldingsaksie teenoor die oortreder wat andersins onregmatig sou gewees het, byvoorbeeld 'n boikotaksie deur die staat teenoor wie die oortreding begaan is. Daar word egter twee vereistes gestel vir 'n geldige weerwraakhandeling ingevolge die volkereg: Die oortreder moes reeds voorheen versoek gewees het om die verbreking te herstel, en die vergeldingsmaatreël mag nie oormatig wees in verhouding tot die oortreding wat begaan is nie.⁵⁰ In die onderhawige feitegeval sou die Suid-Afrikaanse regering gevolglik kon besluit om weerwraak as vergeldingsmaatreël toe te pas.⁵¹ In so 'n geval sou byvoorbeeld die geregsdiens wel die diplomatieke gebied as vergeldingsdaad mag betree en De Jonge daar in hegtenis mag neem. Hierdie andersins onregmatige verbreking van diplomatieke immunitet sal nou regmatig wees omrede dit as 'n geldige volkeregtelike aksie van weerwraak aangemerkt kan word. Dit word in oorweging gegee dat hierdie optrede wel aan die vereistes van 'n geldige weerwraakhandeling sou voldoen aangesien die Nederlandse regering reeds versoek is om De Jonge uit te lewer en aangesien dit nie 'n oormatige maatreël is in verhouding tot die verbreking van die volkeregtelike reël (teen die verlening van beskerming) deur Nederland nie.⁵²

Die huidige stand van sake in die onderhawige feitegeval kom gevolglik daarop neer dat Suid-Afrika die verbreking van 'n volkeregtelike reël herstel het en nou op sy beurt weer van Nederland verwag om die volkereg te eerbiedig deur De Jonge uit te lewer. Dit sou die *bona fides* van die Nederlandse regering ernstig in die gedrang bring indien Nederland, moontlik op grond van politieke gepastheid of opportuniste, sou weier om die reëls van die volkereg te eerbiedig. 'n Mens kan net vertrou dat die geskil by

⁵⁰ Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 11. Sien ook Starke 484.

⁵¹ Sien vn 30 waar Ronning 22 beweer dat hierdie moontlik 'n te hoë prys sal wees om te betaal. Dit word egter in oorweging gegee dat waar 'n land opsetlik volhard om 'n volkeregtelike reël te verbreek deur skuiling aan 'n beweerde misdadiger te bied wat aangekla staan te word in 'n gereghof, die territoriale-staat hom wel sal moet wend tot weerwraak as 'n regmatige volkeregtelike vergeldings-optrede nadat hy die nadele (soos die verslegting in diplomatieke betrekkings met die ambassade-staat) sorgvuldig daarteen opgeweeg het.

⁵² Weerwraak is reeds deur die SA regering toegepas toe vlugteling in September 1984 in die Britse konsulaat in Durban skuiling gesoek het en die SA regering geweier het om 'n ooreenkoms te eerbiedig ingevolge waarvan SA burgers op aanklagte in 'n Britse hof moes verskyn, synde 'n vergeldingsaksie vir die beweerde verbreking van die volkereg deur Brittanje. Sien hieroor in die algemeen Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 10 ev. Die feitlike posisie in 'n geval verskil egter in vier belangrike opsigte van die onderhawige feitegeval: a Die optrede van die Britse regering was deurgaans dié van 'n passiewe waarnemer en op geen stadium is daar diplomatieke asiel aangebied nie, alhoewel daarop aangedring is dat die vlugteling uit eie beweging moet padgee. b Die volkeregtelike gemeneereg erken nie die diplomatieke immunitet van konsulaatpersonele nie en gevolglik was SA nie gebonde aan die konvensie wat so bepaal nie aangesien SA dit nie onderteken het nie (Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 28-29). c Die vlugteling was deurgaans in aanhouding sonder verhoor, welke feit moontlike buite-geregtelike optrede sou kon veronderstel, dws 'n uitsonderingsgeval veronderstel op grond waarvan hulle moontlik in 'n ambassade diplomatieke asiel sou kon verkry het (Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 28). Sien vn 22 en vn 26. d Die weerwraak het nie neergekom op 'n verbreking van die reël mbt diplomatieke immunitet nie maar wél op die nie-nakoming van 'n ooreenkoms, welke optrede deur sommige waarnemers as oormatig (en dus as 'n ongeldige weerwraak-aksie) beskou is (Jeffery 1985 *South African Journal on Human Rights* 11).

en die jurisdiksie van die geregshowe mag belemmer nie. Hierdie toedrag van sake kan daartoe aanleiding gee dat diplomatieke sendings in Nederland, op grond van die beginsel van wederkerigheid, dieselfde maatstawwe teen Nederland kan toepas en derhalwe beskerming aan allerlei misdadigers of persone wat aangekla is van kriminele oortredings mag verleen. Byvoorbeeld, sou Nederland genoeë neem met die feit dat daar aan 'n verdagte misdadiger wat 'n Nederlandse leiersfiguur om die lewe gebring het, diplomatieke asiel verleen word? Stellig nie, waarom dan self beskerming aan De Jonge verleen op die perseel van sy diplomatieke sending in Suid-Afrika?

Daar het reeds stemme opgegaan vir die kodifikasie van 'n reg op diplomatieke asiel in die volkereg.⁵⁷ Dit is egter duidelik dat dit slegs bepleit word "on extreme humanitarian grounds" en dat bogenoemde beperking geld, naamlik dat dit nie verleen moet word aan "common criminals" nie. Daar moet egter in oorweging gegee word dat dit hoogs twyfelagtig is of so 'n kodifikasie aanvaarbaar sou wees vir 'n groot aantal lande aangesien nie eens die reg op territoriale asiel op hierdie wyse erkenning geniet nie⁵⁸ en aangesien dit duidelik is dat die meeste Europese lande en die groot moondhede soos die Verenigde State van Amerika en die Sowjet-Unie sterk gekant is teen sodanige kodifikasie.⁵⁹ Die algemene indruk is dat die nadele wat aan die verlening van 'n reg op diplomatieke asiel kleef, swaar by die internasionale gemeenskap van state weeg. Dit is verder ook duidelik dat 'n gemeenregtelike volkereg, wat 'n reg op die verlening van diplomatieke asiel sal daarstel, nie sal ontwikkel nie, aangesien hierdie nie 'n algemene gebruik is wat met *opinio juris* gepaardgaan nie.⁶⁰ Die toepassing van diplomatieke asiel ingevolge konvensie in Latyns-Amerika het dan ook duidelik uitgewys dat sodanige kodifikasie bloot diplomatieke asiel tussen die lande wat by die ondertekening van die ooreenkoms betrokke was, geraak het en nie aanleiding gegee het daartoe dat die gebruik om diplomatieke asiel te verleen algemene aanvaarding verkry het nie.⁶¹ Dit is duidelik dat kodifikasie in so 'n geval baie min sou beteken aangesien dit nie op 'n kodifikasie van die volkeregtelike gemenerereg sou neerkom nie en gevolglik slegs die lande sou bind wat ondertekenaars van sodanige ooreenkoms is.⁶²

⁵⁷ Porcino 449 ev; Jeffery 1985 *South African Journal of Human Rights* 16 ev.
⁵⁸ Sien die gesag aangehaal in vn 31 - 42. Dit is hieruit duidelik dat daar geen afdwingbare reg op territoriale asiel in die volkereg bestaan nie. Daar moet gevolglik verskil word van Jeffery 1985 *South African Journal of Human Rights* 22-23 27 wat beweer dat daar wel so 'n reg bestaan en hierdie feit as een van die regverdigings gebruik op grond waarvan daar ook 'n afdwingbare reg op diplomatieke asiel in 'n kodifikasie verleen moet word.

⁵⁹ Sien die gesag aangehaal in vn 14 - 16. Sien hieroor verder Jeffery 1985 *South African Journal of Human Rights* 16 wat self 'n voorstander van die kodifikasie-idee is (sien vn 57). Hy gee nietemin toe dat "... the doctrine of diplomatic asylum is not, as yet, recognized in international law. Moreover, there appears to be a broad measure of consensus among states that the time is not yet ripe for codification in this sphere principally because of the sovereignty issue, and also because of the difficulty of formulating appropriate principles and the danger of limiting the present flexibility of state action by adopting a set of rigid rules." In hierdie verband verwys Jeffery dan ook na 'n groot verskeidenheid van debatte in die VVO waar hierdie aangeleentheid ter sprake gekom het.

⁶⁰ Sien die bespreking van *opinio juris sive necessitatis* in vn 13.

⁶¹ Ronning 45 ev wat 'n volledige studie van die konvensies mbt diplomatieke asiel in Latyns-Amerika gemaak het.

⁶² Sien vn 2. Dit is duidelik dat alleenlik indien die reëls van die gemenerereg gekodifiseer word, die inhoud van die kodifikasie as getuienis gebruik kan word van die volkeregtelike reëls wat daarin vervat word teenoor lande wat nie ondertekenaars van die betrokke ooreenkoms is nie.

en die jurisdiksie van die geregshowe mag belemmer nie. Hierdie toedrag van sake kan daartoe aanleiding gee dat diplomatieke sendings in Nederland, op grond van die beginsel van wederkerigheid, dieselfde maatstawwe teen Nederland kan toepas en derhalwe beskerming aan allerlei misdadigers of persone wat aangekla is van kriminele oortredings mag verleen. Byvoorbeeld, sou Nederland genoeg neem met die feit dat daar aan 'n verdagte misdadiger wat 'n Nederlandse leiersfiguur om die lewe gebring het, diplomatieke asiel verleen word? Stellig nie, waarom dan self beskerming aan De Jonge verleen op die perseel van sy diplomatieke sending in Suid-Afrika?

Daar het reeds stemme opgegaan vir die kodifikasie van 'n reg op diplomatieke asiel in die volkerereg.⁵⁷ Dit is egter duidelik dat dit slegs bepleit word "on extreme humanitarian grounds" en dat bogenoemde beperking geld, naamlik dat dit nie verleen moet word aan "common criminals" nie. Daar moet egter in oorweging gegee word dat dit hoogs twyfelagtig is of so 'n kodifikasie aanvaarbaar sou wees vir 'n groot aantal lande aangesien nie eens die reg op territoriale asiel op hierdie wyse erkenning geniet nie⁵⁸ en aangesien dit duidelik is dat die meeste Europese lande en die groot moondhede soos die Verenigde State van Amerika en die Sowjet-Unie sterk gekant is teen sodanige kodifikasie.⁵⁹ Die algemene indruk is dat die nadele wat aan die verlening van 'n reg op diplomatieke asiel kleef, swaar by die internasionale gemeenskap van state weeg. Dit is verder ook duidelik dat 'n gemeenregtelike volkerereg, wat 'n reg op die verlening van diplomatieke asiel sal daarstel, nie sal ontwikkel nie, aangesien hierdie nie 'n algemene gebruik is wat met *opinio juris* gepaardgaan nie.⁶⁰ Die toepassing van diplomatieke asiel ingevolge konvensie in Latyns-Amerika het dan ook duidelik uitgewys dat sodanige kodifikasie bloot diplomatieke asiel tussen die lande wat by die ondertekening van die ooreenkoms betrokke was, geraak het en nie aanleiding gegee het daartoe dat die gebruik om diplomatieke asiel te verleen algemene aanvaarding verkry het nie.⁶¹ Dit is duidelik dat kodifikasie in so 'n geval baie min sou beteken aangesien dit nie op 'n kodifikasie van die volkereregtelike gemenerereg sou neerkom nie en gevolglik slags die lande sou bind wat ondertekenaars van sodanige ooreenkoms is.⁶²

⁵⁷ Porcino 449 ev; Jeffery 1985 *South African Journal of Human Rights* 16 ev. Sien die gesag aangehaal in vn 31 - 42. Dit is hieruit duidelik dat daar geen afdwingbare reg op territoriale asiel in die volkerereg bestaan nie. Daar moet gevolglik verskil word van Jeffery 1985 *South African Journal of Human Rights* 22-23 27 wat beweer dat daar wel so 'n reg bestaan en hierdie feit as een van die regverdigings gebruik op grond waarvan daar ook 'n afdwingbare reg op diplomatieke asiel in 'n kodifikasie verleen moet word.

⁵⁸ Sien die gesag aangehaal in vn 31 - 42. Dit is hieruit duidelik dat daar geen afdwingbare reg op territoriale asiel in die volkerereg bestaan nie. Daar moet gevolglik verskil word van Jeffery 1985 *South African Journal of Human Rights* 22-23 27 wat beweer dat daar wel so 'n reg bestaan en hierdie feit as een van die regverdigings gebruik op grond waarvan daar ook 'n afdwingbare reg op diplomatieke asiel in 'n kodifikasie verleen moet word.

⁵⁹ Sien die gesag aangehaal in vn 14 - 16. Sien hieroor verder Jeffery 1985 *South African Journal of Human Rights* 16 wat self 'n voorstander van die kodifikasie-idee is (sien vn 57). Hy gee nietermin toe dat "... the doctrine of diplomatic asylum is not, as yet, recognized in international law. Moreover, there appears to be a broad measure of consensus among states that the time is not yet ripe for codification in this sphere principally because of the sovereignty issue, and also because of the difficulty of formulating appropriate principles and the danger of limiting the present flexibility of state action by adopting a set of rigid rules." In hierdie verband verwys Jeffery dan ook na 'n groot verskeidenheid van debatte in die VVO waar hierdie aangeleentheid ter sprake gekom het. Sien die bespreking van *opinio juris sive necessitatis* in vn 13.

⁶⁰ Ronning 45 ev wat 'n volledige studie van die konvensies mbt diplomatieke asiel in Latyns-Amerika gemaak het.

⁶¹ Ronning 45 ev wat 'n volledige studie van die konvensies mbt diplomatieke asiel in Latyns-Amerika gemaak het.

⁶² Sien vn 2. Dit is duidelik dat alleenlik indien die reëls van die gemenerereg gekodifiseer word, die inhoud van die kodifikasie as getuënis gebruik kan word van die volkereregtelike reëls wat daarin vervat word teenoor lande wat nie ondertekenaars van die betrokke ooreenkoms is nie.

Dit word in oorweging gegee dat die verlening van diplomatieke asiel wel in sekere gevalle die enigste effektiewe manier is om op grond van menslikheidsoorwegings, beskerming te verleen aan lewe en vryheid. Daar is inderdaad reeds baie lewens op hierdie wyse gered en gevolglik bestaan 'n behoefte aan die verlening van diplomatieke asiel in gevalle waar daar skending van menseregte voorkom.⁶³ Die volkereg, ofte wel die internasionale reg, maak egter voorsiening vir die verlening van diplomatieke asiel in ekstreme gevalle op grond van menslikheidsoorwegings en is gevolglik in sy huidige vorm voldoende om in uitsonderingsgevalle van openbare oproer, arbitrêre magsuitoefening, politieke korrupsie en die gebruik van buite-geregtelike maatreëls teen politieke opponente, beskerming aan bedreigdes te verleen. Hierdie is egter, soos aangedui, nie 'n afdwingbare reël van die volkeregte- like gemenereg nie. Aangesien hierdie reeds 'n ingrypende inbreuk op die soewereiniteit van 'n nasionale staat verteenwoordig, word hierdie beskerming nie uitgebrei om ook die belemmering van die normale wetstoepassing in 'n land en die jurisdiksie van die gewone geregshoue te veroorloof nie. Hierdie is 'n volkeregtelike reël soos dit deur die internasionale hof uiteengesit is en die hoop word uitgespreek dat alle lande hierdie reël korrek sal toepas in die belang van die beskerming van menseregte in die internasionale gemeenskap en die voorkoming van spanning en ander nadele wat sou kleef aan die onoordeelkundige verlening van 'n algemene reg op diplomatieke asiel.

⁶³ Jeffery 1985 *South African Journal of Human Rights* 22 ev. Alhoewel daar saamgestem word met die feit dat die verlening van diplomatieke asiel in uitsonderingsgevalle, soos deur die huidige volkereg voorgeskryf, wel hierdie voordele inhou, is die teenstand teen die idee van 'n gekodifiseerde reg om diplomatieke asiel te verleen veels te sterk (vn 12 - 19 vn 29), 'n feit wat selfs Jeffery moet toegee (vn 59). Die enigste gesag waarop Jeffery sterk steun, is die standpunt van 'n ander skrywer in hierdie verband nl Porcino 446 ev.

DIREKTORAAT
 VEILIGHEIDSWETGEWING
 08-07-1985
 GEHEIM
 DIRECTORATE:
 SECURE LEGISLATION

- V53

7323
 LANDDROSKANTOOR
 PRIVAATSAK 1
 JOHANNESBURG 2000
 25 Junie 1985

SECURE LEGISLATION
 Veiligheidswetgewing (In tweevoud)
 Privaatsak X055 PRETORIA 0001

Die Kommissaris, S A Polisie 96/85
 Privaatsak 302 PRETORIA 0001

Die Afdelingskommissaris, S A Polisie
 Privaatsak 5 JOHANNESBURG 2000

Die Afdelingsbevelvoerder, Veiligheidspolisie
 Privaatsak 29 JOHANNESBURG 2000

~~XX~~

VERSLAG AANGAANDE PERSOON AANGEHOUD INGEVOLGE ARTIKEL 29 ~~/xxx~~ VAN DIE WET
 OP BINNELANDSE VEILIGHEID, 1982 (WET 74 VAN 1982)

1 Landdros ... A B Joubert ... Van Johannesburg het op ... 24 Junie 1985
 na die ... John Vorsterplein- ... polisie/veiligheids
 KLAAS DE JONGE ... wat sedert ... 23 6 85 ... in aan-
 houding verkeer, te besoek. 'n Onderhoud is met hom ~~/xxx~~
~~xxxx was die besoek van 'n onderhoud met die ...~~

2 Die aangehoudene is tydens die eerste besoek meegedeel van sy ~~/xxx~~ reg om skrifte-
 like vertoë tot die Minister aangaande sy ~~/xxx~~ aanhouding of vrylating te rig.
~~xxxx Die aangehoudene het geen klages geopper en xxx Die volgende klages geopper xxx~~

3 Die Landdros het soos volg verslag gedoen:-
 "The Provisions of section 29 of Act 74/1982 are explained to the detainee. He
 states that he understands them.

Complaints: 'I complain because I have been arrested and there is no
 real charge. The Law is inhuman and not acceptable in terms
 of International Law.'

Requests: 1. 'I would like to consult the Dutch Ambassador or the
 First Secretary.'
 2. 'I would like to see a lawyer.'

(It is explained to the detainee that in terms of the
 Internal Security Act No 74/1982 no person other than
 the Minister or a person acting by virtue of his office
 in the Service of the State shall have access to a de-
 tainee except with the consent of, and subject to such
 conditions as may be determined by the Minister of Law
 and Order or the Commissioner of Police).

G J SCHOEMAN
 WN LANDDROS VAN JOHANNESBURG
 /MN

/ ANNEXURE "A" ...
 Be
 24/10/85